

Analiză întocmită de ZIARUL FINANCIAR, realizată cu sprijinul
PATRONATULUI INVESTITORILOR AUTOHTONI - PIAROM

Capitalul privat românesc

1

Stadiul de dezvoltare
al capitalului autohton

2

Evoluția capitalului
românesc între 2008 și 2014

3

Importanța capitalului privat românesc
în sectoarele economiei

4

Companiile cu capital privat
românesc în exporturi

5

Distribuția pe județe
a capitalului privat românesc

6

Valoarea adăugată brută
adusă de capitalul privat
românesc

Patronatul Investitorilor
Autohtoni
PIAROM

Argument

Analiză întocmită de
ZIARUL FINANCIAR,
realizată cu sprijinul
PIAROM

* Fostul Patronat al Serviciilor Private din România - PSPR

Analiză întocmită de **ZIARUL FINANCIAR**,
realizată cu sprijinul **PIAROM**

Lucrarea își propune scoaterea în evidență a locului și rolului capitalului privat românesc în economia locală. La 26 de ani de la Revoluție, s-a dezvoltat o puternică clasă antreprenorială în România, chiar dacă, la vârf, firmele străine domină.

- Firmele românești dețin 47% din cifra de afaceri globală a companiilor locale, față de 49% cele străine, restul de 4% aparținând companiilor de stat.
- Doar 138 de companii cu capital privat românesc au afaceri în echivalent de peste 50 milioane de euro față de 322 de firme cu capital străin și încă 30 firme de stat care depășesc acest prag al cifrei de afaceri.
- În intervalul 10-50 milioane de euro se confruntă circa 1.300 de firme cu capital străin și 1.000 de firme cu capital românesc privat.
- Firmele locale domină însă grupa 2-10 milioane de euro, cu circa 7.200 de companii, față de 2.700 de firme străine, iar în grupa de sub 2 milioane de euro, raportul este de 415.000 de firme românești la 34.000 de firme străine.
- Sunt prezentate date despre indicatorii de productivitate ai firmelor românești, de îndatorare, de salarizare și despre ponderile acestora în cele mai importante sectoare din economie după codul CAEN2.
- Lucrarea analizează doar sectorul companiilor, fără bănci și companii de asigurări.
- Definiția firmelor străine este, conform Oficiului Național al Registrului Comerțului, următoarea: „Prin societate cu participare străină la capitalul social se înțelege societatea constituită, parțial sau integral, prin participarea unor persoane fizice sau juridice cu domiciliul stabil sau cu sediul social în afara României”.
- Denumirea „firme românești” sau „capital românesc” desemnează, pe parcursul lucrării, firme cu capital privat românesc.
Au fost folosite doar date privind firmele cu cifră de afaceri diferită de zero care au făcut raportări la Registrul Comerțului.

Mesajul Patronatului Investitorilor Autohtoni

Analiza Ziarului Financiar reunește date, calcule și rezultate care poziționează capitalul autohton ca factor important într-o dezvoltare economică stabilă, capabilă să asigure locuri de muncă și prosperitate pe termen lung.

Demersul Patronatului Investitorilor Autohtoni (PIAROM) va stimula spiritul antreprenorial, creativitatea și va mobiliza competențele și resursele financiare, chiar dacă încă reduce, în direcția dezvoltării afacerilor, utilizării mai inteligente a resurselor materiale și umane disponibile.

Profitabilitatea semnificativ mai ridicată pe care o realizează companiile cu capitalul autohton demonstrează că antreprenorii români sunt creativi, buni plătitori de taxe și impozite și merită respectul societății pentru eforturile pe care le fac, riscurile pe care și le asumă, de cele mai multe ori împreună cu angajații lor.

Pe parcursul realizării acestei analize, a rezultat necesitatea creșterii transparenței administrative, necesitatea creșterii gradului de cunoaștere a datelor microeconomice, pentru a permite decidenților politici, Guvernului, să adopte măsuri stimulative pentru mediul de afaceri, așa cum procedează toate guvernele țărilor membre ale UE.

1

Stadiul de dezvoltare al capitalului autohton

Pentru a evalua impactul capitalului autohton în economia românească, cel mai bun indicator este ponderea, în cifra de afaceri totală a companiilor din România, a companiilor cu capital privat românesc.

Cele 423.000 de firme active cu capital privat românesc au avut în 2014, conform Registrului Comerțului, o cifră de afaceri de 509 miliarde de lei, adică 47% din cifra totală de afaceri a companiilor înregistrate în România, care s-a ridicat în 2014 la 1.088 mld. lei (**Tabel 1**).

Companiile străine cu cifră de afaceri mai mare ca zero, care au desfășurat afaceri de 536 mld. lei în 2014, ceea ce înseamnă o pondere de 49%, erau la sfârșitul lunii decembrie 2014 în număr de circa 38.000.

Ca urmare, cifra de afaceri medie a unei întreprinderi străine, de 14 mil. lei, este mai mare de 12 ori decât cifra de afaceri medie a unei întreprinderi cu capital local, de 1,2 mil. lei.

Diferența se datorează și faptului că întreprinderile cu capital străin activează în principal în industrie, iar cele cu capital privat românesc, în servicii (comerț, hoteluri și restaurante).

Forța financiară a întreprinderilor străine nu le-a făcut însă pe acestea mai profitabile. Astfel, în 2014, cele 38.000 de companii străine au declarat pierderi nete de 28 de miliarde de lei și profituri nete de 26 de miliarde de lei, deci un rezultat net negativ per sistem companii străine de 2 miliarde de lei.

În schimb, cele 422.000 de companii cu capital românesc au declarat în 2014 pierderi nete de 19 miliarde de lei și un profit net cumulat de 33 de miliarde de lei, deci un rezultat pozitiv de 14 miliarde lei.

Privind din punctul de vedere al marjei de profit, companiile românești profitabile au avut o marjă de profit de 6% în 2014, iar cele străine, una de 5%.

Productivitatea din companiile străine este dublă față de companiile cu capital autohton. Astfel, la o cifră de afaceri similară, numărul mediu de angajați din companiile străine era de 1,18 milioane în 2014, față de 2,4 mil. angajați în companiile cu capital românesc (**Tabel 3**).

Diferența se datorează și în acest caz faptului că întreprinderile românești sunt în principal în zona de servicii, în timp ce investitorii străini domină industria.

În sumă, profilul unei companii cu capital românesc este următorul: circa 1,2 milioane de lei afaceri, 6 angajați și o profitabilitate medie de 6%.

O companie străină are în medie afaceri de 14 mil. lei, circa 30 de angajați și o profitabilitate medie de 5%.

Tabel 1. Evoluția firmelor cu capital străin și a firmelor cu capital privat românesc în perioada 2008-2014

Analiză întocmită de
ZIARUL FINANCIAR,
realizată cu sprijinul
PIAROM

Patronatul Investitorilor
Autohtoni
PIAROM

Statistica numărului de societăți cu participare străină la capital înmatriculate în perioada 2008-2014 și valoarea capitalului social subscris, sold existent la sfârșitul fiecărui an

	Număr de societăți cu capital străin cu cifra de afaceri mai mare ca zero	Valoare capital social subscris (mld. lei)	Cifră de afaceri (mld. lei)	Total profit brut (mld. lei)	Total pierderi brute (mld. lei)	Pierderi nete (mld. lei)	Profit net (mld. lei)	Rezultat net (mld. lei)	Număr de angajați
2008	43.882	63	480	30	26	26	26	0	1.204.201
2009	42.612	79	477	38	31	32	35	3	1.101.819
2010	38.673	96	512	39	24	25	36	11	1.095.287
2011	38.304	106	541	24	27	27	20	-7	1.120.097
2012	38.103	119	490	25	26	26	22	-4	1.118.783
2013	37.967	129	509	27	23	22	24	2	1.136.980
2014	38.260	147	536	31	29	28	26	-2	1.183.400

Statistica numărului de societăți cu capital privat românesc înmatriculate în perioada 2008-2014 și valoarea capitalului social subscris, sold existent la sfârșitul fiecărui an

	Număr de societăți cu capital românesc cu cifra de afaceri mai mare ca zero	Valoare capital social subscris (mld. lei)	Cifră de afaceri (mld. lei)	Total profit brut (mld. lei)	Total pierderi brute (mld. lei)	Pierderi nete (mld. lei)	Profit net (mld. lei)	Rezultat net (mld. lei)	Număr de angajați
2008	463.488	480	497	34	14	14	29	15	3.162.747
2009	444.227	478	445	27	18	19	23	4	2.614.447
2010	405.615	503	443	27	16	17	22	5	2.754.063
2011	406.007	502	504	30	20	20	25	5	2.559.448
2012	416.165	129	529	31	22	22	27	5	2.733.513
2013	423.553	117	514	34	22	23	29	6	2.584.390
2014	422.834	118	509	38	19	19	33	14	2.441.353

Sursa: ONIRC

Finanțarea sistemului de companii din România

Cele 461.000 de companii care au declarat în 2014 o cifră de afaceri mai mare ca zero au avut afaceri de 1.088 miliarde de lei. Valoarea totală a activelor per total sistem de companii locale era de 1.097 miliarde de lei la sfârșitul anului 2014, finanțate în felul următor: 721 miliarde de lei datorii și 376 miliarde de lei capitaluri proprii. Gradul de îndatorare pe întreg sistemul de companii din România este de circa 66%.

Din cele 721 de miliarde de lei datorii, doar 110 miliarde de lei sunt către bănci și alte 120 miliarde de lei către acționari (date valabile la sfârșitul lunii decembrie 2014, conform Ministerului de Finanțe). Restul de aproape 500 de miliarde de lei sunt datorii către furnizori.

Sistemul de companii din România stă pe capitaluri proprii de 376 miliarde de lei, adică 84 miliarde de euro.

Un calcul brut al return-on-equity (ROE) în 2014 al profitului adus de capitalul propriu pe toată economia indică un raport de 12 miliarde de lei/376 miliarde de lei, adică 3,2%. Cele 12 miliarde de lei sunt rezultatul net al pierderilor și profiturilor însumate înregistrate de toate companiile din România în 2014 (vezi Tabelul 1). Capitalul propriu luat în calcul este suma capitalurilor proprii ale firmelor străine, românești private și românești de stat, conform Registrului Comerțului (Tabelul 2).

Din acest punct de vedere, firmele românești au adus în total un ROE de 14 mld. lei/145 mld. lei în 2014 (Tabelul 1), adică de 10%, în timp ce firmele străine au adus pierderi în 2014.

Capitalul propriu al firmelor private românești era de 145 miliarde de lei (33 mld. euro) în 2014, față de un capital social subscris de 118 miliarde de lei, conform Registrului Comerțului.

Capitalul propriu al firmelor străine era de 172 de miliarde de lei (39 mld. euro) la sfârșitul lui 2014, față de un capital social subscris de 146 miliarde de lei (vezi Tabelul 2).

Soldul investițiilor străine declarat de Banca Națională la sfârșitul lunii decembrie 2014 era de 64,2 miliarde de euro, însă diferența de aproape 25 de miliarde de euro o constituie creditele intragrup, încadrate tot la investiții străine.

Gradul de îndatorare (datorii/active totale) al firmelor cu capital românesc era în 2014 de 70%, față de 66% grad de îndatorare al firmelor străine.

Firmele românești și-au redus gradul de îndatorare între 2013 și 2014 cu 2 puncte procentuale, adică cu 6 miliarde de lei.

Firmele românești au o poziție dificilă în ceea ce privește datoriile pe termen scurt (DTS) în valoare de 245 de miliarde lei în 2014.

Poziția datoriilor pe termen scurt este în scădere cu 6 miliarde de lei față de 2013, dar ponderea în total pasive este de 50%, față de 40% în cazul firmelor străine.

Românii - 54 mld. lei profit cumulată, străinii - 3 mld. lei

În 2008, în pofida faptului că a fost unul dintre cei mai buni ani pentru economia românească după 1990, companiile cu capital străin au înregistrat pierderi nete egale cu profitul net (Tabelul 1).

Astfel, la o cifră de afaceri de 480 de mld. lei, străinii au declarat pierderi nete de 26 mld. lei și profituri nete tot de 26 mld. lei.

În cei șapte ani dintre 2008 și 2014, firmele private românești au înregistrat un rezultat net total de 54 de miliarde de lei, în timp ce firmele străine au avut un rezultat net total de 3 miliarde de lei.

De altfel, din cei șapte ani care au trecut de la declanșarea crizei financiare la sfârșitul lui 2008, străinii au declarat pierderi în patru dintre aceștia.

În 2011, pierderile nete însumate au fost de 27 de miliarde de lei, astfel încât la un profit net total de 20 mld. lei, rezultatul final al companiilor străine a fost în 2011 de minus 7 mld. lei. În 2012, iarăși un rezultat final negativ de 4 mld. lei, iar în 2014, cu toată creșterea economică, rezultatul final a ajuns la un minus de 2 mld. lei.

Pe de altă parte, companiile locale au înregistrat un rezultat net pozitiv (profit net minus pierderi nete) în toți anii din 2008 încoace, cu un vârf de 15 miliarde de lei chiar în 2008. Criza a micșorat aproape de patru ori rezultatul net al companiilor locale, pentru că a majorat pierderile și a micșorat profiturile, însă, per total, sistemul a rămas pe profit, raportând în anul 2009 4 miliarde de lei.

În anii următori, între 2010 și 2013, raportul a rămas favorabil cu un rezultat net de circa 5-6 miliarde lei. În schimb, 2014 a adus un rezultat excepțional și anume un profit net total de 33 de miliarde de lei, ceea ce la pierderi nete totale de 19 miliarde de lei înseamnă un rezultat final pozitiv de 14 miliarde de lei. Este cel mai bun rezultat pentru companiile locale din 2008 încoace.

Din punctul de vedere al profiturilor brute, la care se aplică impozit pe profit de 16%, firmele românești au fost în fiecare an mult peste firmele străine, cu excepția lui 2009 și 2010, când străinii nu au fost atât de afectați de criză precum românii.

Gradul de îndatorare al companiilor

Firme de stat (mld. lei)		
	2013	2014
Datorii pe termen scurt	41	37
Datorii pe termen lung	14	12
Capital propriu	68	59
Total pasive	123	108
Grad de îndatorare (datorii/total pasive)	45%	45%

Firme străine (mld. lei)		
	2013	2014
Datorii pe termen scurt	213	221
Datorii pe termen lung	115	111
Capital propriu	155	172
Total pasive	483	504
Grad de îndatorare (datorii/total pasive)	68%	66%

Firme private românești (mld. lei)		
	2013	2014
Datorii pe termen scurt	251	245
Datorii pe termen lung	95	95
Capital propriu	137	145
Total pasive	483	485
Grad de îndatorare (datorii/total pasive)	72%	70%

Total firme (mld. lei)		
	2013	2014
Total pasive sistem	1.089	1.097
Total DTS sistem	505	503
Total DTL sistem	224	218
Total datorii	729	721
Grad de îndatorare sistem	67%	66%

DTS - Datorii pe termen scurt; **DTL** - Datorii pe termen lung; **Sursa:** ONRC

După cum se vede din rezultatele sintetice ale sistemului de companii locale, companiile străine și-au majorat profitul brut în 2009 și 2010, în timp ce pentru companiile locale acesta a scăzut. Apoi invers, în 2011, după scăderea salariilor, profitul brut al companiilor străine s-a micșorat de la 39 miliarde la 23 de miliarde, pe când profitul brut al companiilor locale a crescut de la 26 mld. lei în 2010 la 30 mld. lei în 2011.

În pofida scăderii cifrei de afaceri din ultimii trei ani a companiilor locale, acestea și-au îmbunătățit rezultatul financiar, astfel încât în 2014 au declarat un profit brut de 38 mld. lei, cu 7 mld. lei mai mare decât profitul brut declarat de investitorii străini.

În aceste condiții, investitorii români devin principalii susținători ai impozitului pe profit.

Este de explicat de ce companiile străine declară profituri mai reduse și pierderi mai mari decât companiile locale, cu toate că au o cifră de afaceri mai mare.

Know-how-ul adus și eficiența operațiunilor ar trebui să determine o profitabilitate mai mare pentru firmele străine, mai ales că perioada de investiții masive în utilaje și echipamente este epuizată, România intrând în faza în care capitalul străin începe să-și repatrieze câștigurile.

2

Evoluția capitalului românesc între 2008 și 2014

Ponderea capitalului românesc în economie

Capitalul privat românesc și capitalul străin și-au împărțit în mod aproximativ egal ponderile în totalul cifrei de afaceri a companiilor din România în ultimii șapte ani. Cu toate acestea, se observă pierderea de viteză a capitalului românesc. În 2008, cifra de afaceri a celor circa 463.000 de companii cu capital privat românesc era de 497 mld. lei, pentru ca în 2014 să ajungă la 509 mld. lei, cu doar 2% mai mult (**Tabelul 1**).

Dacă se ia în considerare inflația cumulată din anii 2009 (5,59%), 2010 (6,09%), 2011 (5,79%), 2012 (3,3%), 2013 (4,0%) și 2014 (1,1%), de 27%, înseamnă că cifra de afaceri a întreprinderilor cu capital privat românesc a cunoscut o scădere reală de 20%.

Pe de altă parte, întreprinderile străine au pornit de la 480 mld. lei afaceri în 2008, iar în 2014 au ajuns la 536 mld. lei, ceea ce înseamnă o creștere de 12%. În termeni reali, față de inflația cumulată de 27%, rezultă o scădere de 12% în această perioadă. Astfel, de la un raport de 0,96 între cifra de afaceri a străinilor față de români în 2008 s-a ajuns la un raport de 1,05.

Analizând evoluția cifrelor de afaceri per total în economie în această perioadă, se observă că în 2009 întreprinderile românești au fost mult mai lovite decât cele străine. Astfel, cifra de afaceri a companiilor românești a scăzut cu 10% în 2009, de la 497 mld. la 444 mld. lei, iar punctul de jos a fost atins în 2010 cu o cifră de afaceri de 442 mld. lei.

Capitalul străin, în schimb, și-a majorat afacerile în 2010 și chiar în 2011, nefiind afectat în aceeași măsură ca și capitalul românesc de tăierea salariilor și majorarea TVA din iunie 2010.

După o scurtă revenire în 2012 a cifrei de afaceri, companiile locale și-au continuat scăderea cifrei de afaceri și în 2013 și în 2014, pe când exact în aceeași perioadă, firmele străine și-au majorat cu circa 10% cifra de afaceri și, deci, rolul în economie.

PIB-ul unei țări este construit din valoarea adăugată adusă de întreprinderi plus impozitele pe produs. La o cifră de afaceri agregată a tuturor companiilor locale de circa 1.072 mld. lei în 2013 și de 1.088 mld. lei în 2014, PIB-ul a fost de 637 de miliarde de lei și respectiv de 667 miliarde lei în 2014.

Tabelul 3.
Productivitate și salarizare

Analiză întocmită de
ZIARUL FINANCIAR,
realizată cu sprijinul
PIAROM

Productivitatea firmelor din România

Companii	Cifra de afaceri (CA, mld. lei)		Număr de angajați		Productivitate (CA/angajat, lei)		Cheltuieli de personal (mld. lei)		Ponderea cheltuielilor cu personalul în CA (%)		Salariul mediu net lunar (lei)	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
cu capital de stat	49	43	314.071	290.569	156.016	147.986	14	14	29	33	2.123	2.294
private românești	514	509	2.584.390	2.441.355	198.886	208.491	50	53	10	10	921	1.034
străine	509	536	1.136.980	1.183.400	447.677	452.932	46	49	9	9	1.927	1.972
Total	1.072	1.088	4.035.441	3.915.324	265.646	277.882	110	116	10	11	1.298	1.411

Numărul de întreprinderi pe categorii de mărime a cifrei de afaceri, 2013

Cifra de afaceri între	0-2 mil. euro	2-10 mil. euro	10-50 mil. euro	Peste 50 mil. euro	Total
de stat	583	152	63	37	835
străine	34.065	2.610	990	302	37.967
private românești	415.308	6.864	1.250	136	423.553

Numărul de întreprinderi pe categorii de mărime a cifrei de afaceri, 2014

Cifra de afaceri între	0-2 mil. euro	2-10 mil. euro	10-50 mil. euro	Peste 50 mil. euro	Total
de stat	655	153	66	30	904
străine	34.270	2.672	996	322	38.260
private românești	414.251	7.161	1.284	138	422.834

Sursa: ONRC

Evoluția numărului de angajați din firme românești versus străine

Criza a tăiat 700.000 de angajați de pe listele companiilor autohtone, față de o reducere de doar 20.000 de angajați la companiile cu capital străin (**Tabelul 1**).

Pierderea a un sfert din numărul de angajați de către companiile locale este cea mai dramatică evoluție a indicatorilor macroeconomici din 2008 până în prezent. Astfel, cele 463.000 de companii cu capital românesc cu o cifră de afaceri mai mare ca zero care au avut un rulaj de 497 mld. lei în 2008 aveau un număr de 3,1 milioane de angajați.

În 2014, la o cifră de afaceri puțin mai mare, de 509 mld. lei, cele 422.000 de companii private românești rămase mai aveau doar 2,4 milioane de angajați.

Numărul de companii cu capital autohton s-a redus cu 40.000 în perioada 2008-2014, în timp ce sistemul de companii străine a pierdut în aceeași perioadă 6.000 de firme, de la 44.000 la 38.000.

Companiile locale și-au redus an de an numărul de salariați, cea mai amplă scădere fiind înregistrată în 2009, când au dat afară 500.000 de oameni. A mai urmat un val de restructurări în 2011, când au plecat 200.000 de angajați din sectorul companiilor cu capital românesc, iar după o ușoară creștere în 2012, încă 300.000 de joburi au fost anulate până în 2014. Astfel, productivitatea, adică cifra de afaceri per angajat, a crescut în cazul companiilor locale de la 160.000 de lei în 2008 la 209.000 lei în 2014. Aceasta a fost foarte probabil una din sursele principale ale îmbunătățirii eficienței companiilor cu capital autohton, în condițiile în care salariile au fost menținute sub control.

Companiile străine au evoluat de la o productivitate medie per angajat de 400.000 de lei în 2008 până la 453.000 de lei în 2014.

Problema este însă că, în pofida scăderii numărului de salariați, pe care era de așteptat să o execute, companiile cu capital privat românesc nu au reușit în ultimii trei ani o îmbunătățire a cifrei de afaceri. Pierderea de viteză în creșterea vânzărilor companiilor cu capital local în pofida revenirii economice consistente din ultimii trei ani va dăuna și asupra capacității acestora de a-și îmbunătăți productivitatea.

De partea cealaltă, companiile străine au reînceput angajările din 2012 înapoi, astfel că, de la 1,11 milioane de angajați în 2012, au ajuns la 1,18 mil. angajați în 2014, în condițiile în care cifra de afaceri în expansiune de la 490 de miliarde lei la 536 miliarde lei în aceeași perioadă le-a permis extinderea.

Pe baza unei productivități duble, firmele străine plătesc salarii medii nete cu 90% mai mari decât firmele private.

Astfel, firmele străine au obținut în 2014 o productivitate medie (cifra de afaceri per angajat) de 452.000 de lei, față de 208.500 de lei cât au obținut firmele cu capital românesc.

O explicație este faptul că, așa cum se va vedea, firmele private românești sunt prezente mai ales în sectorul serviciilor, pe când firmele străine domină industria.

Cea mai mică productivitate se înregistrează însă în firmele de stat, de doar 147.000 de lei pe an/angajat.

Firmele private cu capital românesc au înregistrat o creștere a productivității de 5,5% în 2014, față de o creștere de doar 1% în cazul firmelor străine.

Ponderea cheltuielilor cu salariile în totalul cifrei de afaceri la investitorii străini și investitorii români este aproximativ egală, de 9-10%. Numai diferența între numărul de salariați de 2 la 1 între firmele românești și cele străine face ca salariile din sectorul firmelor cu capital străin să fie duble față de cele din firmele românești.

Astfel, salariul mediu net în firmele străine a fost în 2014 de 1.972 de lei, în creștere cu 2,3% față de 2013. La firmele românești, salariul mediu a fost de 1.034 de lei în 2014, în creștere cu 12% față de 2013, fiind apropiat practic de salariul minim pe economie, în prezent (septembrie 2015) fiind de 777 de lei net. Salariul mediu net pe toate companiile din România a fost pentru cei 3,9 milioane de angajați din întreprinderile locale - de stat, private românești și străine - în 2014 de 1.411 lei.

Conform INS, salariul mediu net în România a fost în 2014 de circa 1.690 de lei, mai mare decât în întreprinderi, pe baza includerii salariilor celor 1,2 milioane de bugetari. Deși au cea mai redusă productivitate, cu 30% mai mică decât a firmelor private românești și cu 68% mai redusă față de firmele străine, firmele de stat plătesc cele mai mari salarii: 2.294 de lei salariul mediu în 2014.

În firmele de stat mai lucrează circa 290.000 de oameni, în scădere cu 24.000 față de 2013.

3

Importanța capitalului privat românesc în sectoarele economiei

Tabloul economiei locale

Din 99 sectoare economice definite după CAEN 2 - împărțirea oficială folosită de Registrul Comerțului - unde au fost încadrate companiile în funcție de CAEN-ul principal raportat, 70 de sectoare au o cifră de afaceri cumulată în 2014 de peste un miliard de lei.

Acestea acoperă 99% din cifra de afaceri totală a întreprinderilor din România, de 1.088 miliarde de lei declarată pentru 2014 (Tabelul 4).

Din cele 70 de sectoare semnificative, 10 sectoare - comerțul cu ridicata, comerțul cu amănuntul, industria auto, producția și furnizarea de energie electrică și termică, transporturile, industria alimentară, agricultura, comerțul cu autovehicule, construcțiile și extracția țițeiului - raportează o cifră de afaceri totală de circa 685 de miliarde de lei, adică peste două treimi din totalul businessului local.

Numai comerțul - cu cele trei ramuri mari: cu ridicata, retailul și comerțul auto - înseamnă 40% din totalul cifrei de afaceri a întreprinderilor din România.

Cifra de afaceri a întreprinderilor din industrie se ridică la circa 283 miliarde de lei în 2014, deci o pondere de 26%. Energia și apa raportează afaceri cumulate de 76 miliarde de lei în 2014, deci o pondere de aproape 8%.

Agricultura și silvicultura, fără industria alimentară, înseamnă circa 36 miliarde de lei anual, adică spre 4% din totalul businessului local.

Transporturile și logistica, cu afaceri de 57 miliarde de lei, mai aduc 6%, iar construcțiile (construcții de clădiri, lucrări de geniu civil, construcții speciale) însumează afaceri de aproape 60 miliarde de lei, deci încă 6% din economie.

IT&C-ul, care înseamnă telecom, producție de software, dar și diverse activități de servicii în tehnologia informației sau de management, are un rulaj anual de circa 41 miliarde de lei, încă aproape 4%.

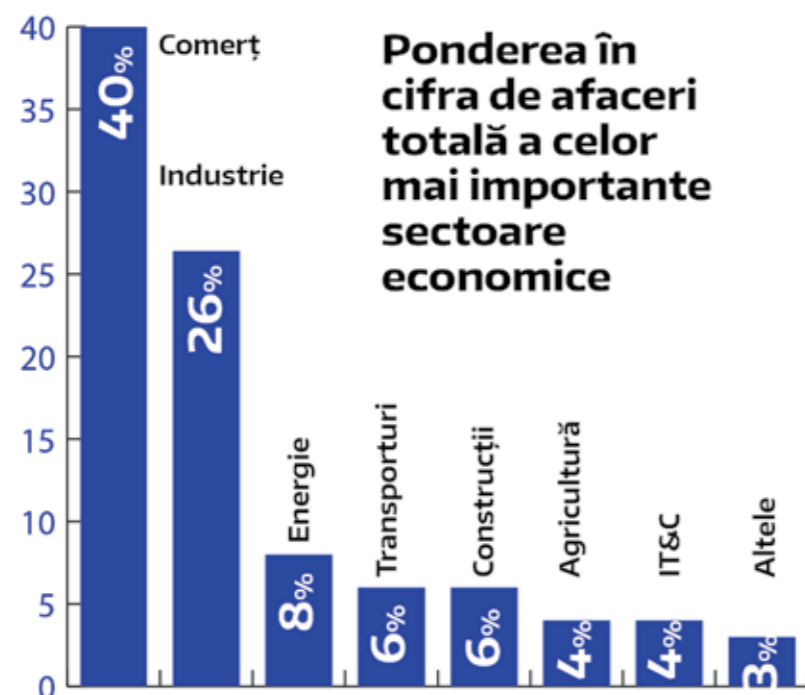
Tabelul 4.
Topul sectoarelor din economie după cifra de afaceri în 2014 (1)

Analiză întocmită de
ZIARUL FINANCIAR,
realizată cu sprijinul
PIAROM

Rang	CAEN2	Denumire CAEN	Cifră de afaceri total	Profit Net total*	Salariați total	Marjă profit %	Pondere cifră de afaceri (%)			Pondere număr de salariați (%)		
							stat	privat rom.	străin	stat	privatrom.	străin
1	46	Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	233.520	7.961	292.307	3	0	57	43	0	72	28
2	47	Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	146.659	4.947	427.337	3	0	66	34	0	80	20
3	29	Fabricarea autovehiculelor de transport rutier și a remorcilor	56.665	1.860	132.236	3	0	4	96	0	9	91
4	35	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	51.889	3.644	73.109	7	25	11	64	67	12	21
5	49	Transporturi terestre și transporturi prin conducte	43.200	2.414	218.687	6	16	67	16	25	65	10
6	10	Industria alimentară	39.110	1.238	155.398	3	0	66	34	0	82	18
7	1	Agricultură, vânătoare și servicii anexe	31.591	2.455	80.283	8	0	87	13	1	87	12
8	45	Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și motocicletelor	30.936	942	84.495	3	0	57	43	0	88	12
9	41	Construcții de clădiri	30.383	2.803	156.243	9	0	80	20	0	94	6
10	6	Extracția petrolului brut și a gazelor naturale	21.414	3.271	25.018	15	21	1	78	25	2	73
11	19	Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului	20.921	40	2.891	0	0	3	97	0	21	79
12	22	Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	18.902	1.640	52.859	9	0	29	71	0	50	50
13	24	Industria metalurgică	17.570	1.553	30.553	9	0	17	83	0	24	76
14	25	Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini	16.347	1.506	85.993	9	3	51	46	5	65	29
15	43	Lucrări speciale de construcții	15.426	1.397	109.496	9	0	86	14	0	93	7
16	42	Lucrări de geniu civil	14.766	840	68.373	6	4	74	22	9	78	13
17	52	Depozitare și activități pentru transporturi	14.712	989	59.900	7	22	42	36	50	32	18
18	61	Telecomunicații	14.193	835	35.660	6	3	17	80	8	32	60
19	27	Fabricarea echipamentelor electrice	13.945	623	38.969	4	0	18	82	0	25	75
20	16	Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	13.154	745	52.977	6	0	42	58	0	70	30
21	62	Activități de servicii în tehnologia informației	13.098	1207	57.352	9	0	46	54	1	39	60
22	23	Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	11.633	661	37.218	6	0	48	52	0	70	30
23	28	Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	11.492	838	48.899	7	0	28	72	1	49	50
24	68	Tranzacții imobiliare	10.093	2.004	38.392	20	4	52	44	14	67	19
25	71	Activități de arhitectură și inginerie; activități de testări și analiză tehnică	9.783	1.270	60.102	13	4	51	46	4	67	29
26	14	Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	9.537	704	147.165	7	0	49	51	0	59	41
27	11	Fabricarea băuturilor	9.450	423	18.395	4	0	18	82	0	33	67
28	31	Fabricarea de mobilă	9.310	530	63.515	6	0	52	48	0	67	33
29	20	Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	9.265	545	23.460	6	9	29	62	21	35	43
30	70	Activități ale direcțiilor (centralelor), birourilor administrative centralizate; activități de management și de consultanță în management	9.144	1.498	38.914	16	0	62	38	0	67	33
31	38	Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile	8.907	378	39.824	4	6	60	35	22	65	14
32	56	Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	7.468	386	102.049	5	0	79	20	0	87	13

Deci, tabloul economiei românești dat de ponderea în cifra de afaceri a sectoarelor economiei, cu excepția serviciilor financiare, este următorul:

Comerțul - 60% derulat de firme private românești

Cu 40% din businessul local și aproape 800.000 de salariați, companiile din comerț reprezintă dominanta economiei locale. Comerțul cu ridicata (**locul 1 în Tabelul 4, CAEN 46**) raportează afaceri de 233 miliarde de lei la nivelul anului 2014, adică o cincime din toată cifra de afaceri locală a întreprinderilor autohtone.

Capitalul românesc acoperă 57% din comerțul cu ridicata și are o pondere chiar mai mare la nivelul profitului net pe această ramură, de 63%.

Respectând regula general valabilă pentru toată economia românească, unde capitalul străin produce aceeași cifră de afaceri în general cu un număr la jumătate de angajați față de capitalul românesc, în comerțul cu ridicata, ponderea numărului de angajați la firmele străine este de circa 28%, față de o pondere în cifra de afaceri a străinilor de 43%.

Comerțul cu amănuntul (retail), care pare dominat de companiile multinaționale ce au instalat supermarketuri, hipermarketuri, magazine hard-discount sau de bricolaj în fiecare județ din țară, este, de fapt, încă într-o proporție semnificativă în mâini locale.

Doar 34% din afacerile de 146 miliarde de lei (33 mld. euro) din retail revin companiilor străine, deci loc de creștere probabil că mai există pentru mulți ani.

Firmele românești de profil sunt foarte fragmentate. Numai în sectorul materialelor de construcții au reușit să se impună, prin jucători ca Dedeman sau Arabesque. În rest, niciun lanț românesc de hiper/supermarketuri nu a reușit să rămână pe piață.

CAEN2	Denumire CAEN	Cifra de afaceri total	Profit Net total*	Salariați total	Mărgă profit %	Pondere cifră de afaceri (%)			Pondere număr de salariați (%)		
						stat	privat rom.	străin	stat	privat rom.	străin
33 26	Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	6.904	396	26.429	6	0	26	74	0	29	71
34 30	Fabricarea altor mijloace de transport	6.641	381	33.441	6	2	37	61	5	56	39
35 73	Publicitate și activități de studiere a pieței	6.105	635	26.681	10	0	62	38	0	73	26
36 86	Activități referitoare la sănătatea umană	5.761	596	51.666	10	0	75	25	1	85	14
37 13	Fabricarea produselor textile	5.416	279	32.304	5	0	34	66	0	45	55
38 92	Activități de jocuri de noroc și pariuri	5.307	285	29.201	5	0	57	43	0	58	42
39 15	Tăbăcirea și finisarea pieilor, fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie	5.176	298	59.413	6	0	31	69	0	52	48
40 82	Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	5.159	549	49.168	11	0	55	45	0	58	42
41 2	Silvicultură și exploatare forestieră	4.918	465	38.924	9	35	60	4	48	50	2
42 79	Activități ale agenților turistici și ale turoperatorilor	4.329	126	10.564	3	0	83	17	0	90	10
43 9	Activități de servicii anexe extracției	4.209	348	9.059	8	0	22	78	1	40	59
44 55	Hoteluri și alte facilități de cazare	4.117	362	41.609	9	2	78	20	2	85	13
45 17	Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	3.751	195	11.831	5	0	46	54	0	61	39
46 36	Captarea, tratarea și distribuția apei	3.563	407	36.445	11	63	14	24	76	17	7
47 21	Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice	3.555	345	9.192	10	9	35	56	16	43	42
48 80	Activități de investigații și protecție	3.261	227	113.252	7	1	85	14	1	88	12
49 53	Activități de poștă și de curier	3.183	166	37.863	5	35	34	30	67	24	10
50 58	Activități de editare	3.166	349	16.290	11	0	54	46	1	67	32
51 18	Tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor	3.166	335	15.066	11	17	56	27	8	74	18
52 33	Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	2.900	232	21.152	8	12	55	33	21	65	13
53 78	Activități de servicii privind forța de muncă	2.892	194	53.760	7	1	50	49	0	49	51
54 77	Activități de închiriere și leasing	2.558	330	5.825	13	0	38	62	0	67	33
55 51	Transporturi aeriene	2.439	26	3.320	1	47	48	6	59	34	7
56 81	Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri	2.099	249	34.588	12	8	86	6	13	83	3
57 69	Activități juridice și de contabilitate	2.072	383	18.628	18	0	66	34	0	86	14
58 8	Alte activități extractive	1.996	154	9.322	8	15	72	12	20	68	11
59 32	Alte activități industriale n.c.a.	1.900	178	15.082	9	3	53	44	2	59	38
60 63	Activități de servicii informatice	1.747	269	12.656	15	0	42	58	0	43	57
61 72	Cercetare-dezvoltare	1.514	77	12.010	5	55	28	16	65	26	10
62 60	Activități de difuzare și transmitere de programe	1.432	71	5.248	5	0	48	52	0	79	21
63 59	Activități de producție cinematografică video și de programe de televiziune; înregistrări audio și activități de editare muzicală	1.399	153	4.554	11	0	51	48	4	75	21
64 74	Alte activități profesionale, științifice și tehnice	1.344	228	12.565	17	4	83	13	10	80	10
65 95	Reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc	1.300	107	9.436	8	0	74	26	0	88	12
66 84	Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	1.255	445	8.396	35	90	8	2	74	22	4
67 66	Activități auxiliare pentru intermediari financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii	1.214	293	10.690	24	2	78	20	1	92	7
68 50	Transporturi pe apă	1.131	79	3.150	7	0	62	38	0	84	16
69 64	Intermedieri financiare, cu excepția activităților de asigurări și ale fondurilor de pensii	1.123	211	8.404	19	0	86	14	1	88	11
70 95	Alte activități de servicii	1.031	98	29.442	9	0	93	7	0	97	3
Total și medii aritmetice neponderate		1.085.516	62.668	3784.695	9	7	50	43	10	60	30

Sursa: ONRC; * Suma profiturilor companiilor cu rezultat pozitiv

Și în comerțul de mașini, de asemenea o afacere aflată în top 10 sectoare economice din România după CAEN, românii domină, cu 57% pondere. În total, în comerț, capitalul românesc încă domină cu o pondere de circa 60%, dar situația se îndreaptă spre egalitate și probabil că în cinci ani raportul de forțe se va inversa, având în vedere că în piețele dezvoltate retailul modern are o pondere de circa 70%, față de 34% astăzi în România.

Electricitate și petrol – investitorii privați români, ca și inexistenți

Al treilea sector ca pondere în economia românească, producția, distribuția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze și apă caldă (**locul 4, CAEN 35**), producția de petrol (**locul 10, CAEN 6**) și captarea și distribuția apei (**locul 46, CAEN 36**), este reprezentat de companii mari, foste monopoluri.

Sectorul desfășoară afaceri de circa 77 miliarde de lei pe an în 2014, adică spre 8% din cifra de afaceri globală a companiilor locale. Extracția de petrol și gaze naturale este dominată de investitorii străini, cu o pondere de 78%, aici sectorul privat local având cea mai slabă prezență din toate sectoarele economiei: 1%. În total, sectorul privat românesc are o pondere de circa 10% din sectorul energiei, considerat strategic oriunde în lume. În acest sector lucrează circa 134.000 de angajați, cu o productivitate medie de 571.000 de lei, dublu față de media pe economie.

Doar statul mai echilibrează importanța sectorului străin în energie, cu o pondere de circa 21% la extracția de țiței și gaz (prin Romgaz), 11% la energie și 63% la captarea și distribuția apei.

Transporturile, construcțiile și agricultura, dominate de români

Transporturile terestre, aeriene, pe apă și depozitarea înseamnă afaceri de circa 60 miliarde de lei pe an. Capitalul privat românesc are o prezență de circa 50% la depozitare (**locul 17 în Tabelul 4, CAEN 52**), 67% la transporturi terestre (**locul 5, CAEN 49**), 62% la transporturi pe apă (**locul 68, CAEN 50**) și 48% la transporturi aeriene (**locul 55, CAEN 51**).

Transporturile terestre, care derulează afaceri de 43,2 miliarde de lei pe an, rămân o afacere românească, în care capitalul străin nu a reușit să preia controlul. Este unul dintre puținele mari sectoare ale economiei dominate de investitorii români. Mai mult, transportatorii români reușesc să fie printre cei mai mari exportatori în ultimii ani, aducând pe plus cu 2 miliarde de euro pe an balanța serviciilor, conform datelor privind balanța de plăți de la Banca Națională pe 2014. Productivitatea acestui sector, de circa 200.000 de lei pe angajat/an, reclamă însă îmbunătățiri.

Jucătorii locali au o prezență puternică și pe piața de curierat, inclusă în acest sector de activitate.

Construcțiile rulează anual circa 60 miliarde de lei, prin construcții de clădiri, lucrări de geniu civil și construcții speciale. Sectorul construcțiilor de clădiri (**locul 9 în Tabelul 4, CAEN 41**) este dominat de capitalul privat românesc, cu 71%. La fel și cel al construcțiilor speciale (**locul 15, CAEN 43**), cu 86%, iar ponderea românilor la lucrările de geniu civil (**locul 16, CAEN 42**) este de 74%. În construcții lucrează circa 334.000 de angajați, la o productivitate medie de 180.000 de lei, cu 50% mai redusă decât cea de la nivelul întregii economii. Construcțiile sunt unul din sectoarele mari de activitate dominate de întreprinzătorii locali, chiar dacă majoritatea contractelor de autostrăzi sunt câștigate de companii străine de profil. De obicei, firmele românești intră subcontractori. Profitabilitatea sectorului este de circa 9%. O strategie de creștere a companiilor cu capital local în construcții ar presupune consolidarea sectorului prin apariția de mari jucători și trecerea la câștigarea de contracte pe piețele externe.

Agricultura (**locul 7, CAEN 1**), cu afaceri de 31 miliarde de lei în 2014, este dominată de firmele cu capital românesc în proporție de 87%, aceasta fiind una dintre cele mai mari rate de prezență într-un sector de activitate al capitalului local. În silvicultură, firmele locale sunt prezente într-o proporție de 60%, o mare parte din suprafața de pădure fiind încă la stat, care deține 35% din cifra de afaceri a sectorului. Agricultura împreună cu industria alimentară (**locul 6, CAEN 10**) înseamnă afaceri totale de circa 70 miliarde de lei. Dominanța capitalului românesc în aceste sectoare poate constitui punctul de plecare pentru o strategie de sprijin a industrializării agriculturii autohtone, pe baze competitive, prin încurajarea capitalului local.

Industria – 70% la firme străine

Industria locală reprezintă circa 26% din cifra de afaceri a tuturor întreprinderilor din România, ceea ce este consistent cu ponderea acestei ramuri în PIB în 2014, de circa 24%. România este peste media Uniunii Europene la ponderea industriei în PIB. Grecia, spre exemplu, are o pondere de 15% a producției industriale în PIB. Industria are în total peste un milion de salariați, adică un sfert din totalul angajaților din economie, fiind pentru viitor principala resursă de creștere a competitivității și, deci, de majorare a salariilor prin creșterea productivității și a valorii adăugate.

Profitabilitatea, de 5%, este aproape dublă față de marja din comerț, dar încă la jumătate față de profitabilitatea generală a întreprinderilor locale, de 9%. Cele mai mari trei ramuri industriale, care acoperă 40% din totalul industriei, sunt industria auto (**locul 3, CAEN 29, în Tabelul 4**), industria alimentară și fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului, adică rafinare.

De altfel, Dacia, Petrom, Petromidia și Lukoil sunt în top 10 cele mai mari companii din România. Surprinde în top 3 industrii din România aici prezența industriei alimentare, care poate constitui un punct de sprijin pentru o nouă politică industrială locală. Firmele străine controlează în total 70% din industria românească (**vezi Tabelul 6**). Spre deosebire de comerț, în 18 din cele 21 de mari ramuri industriale ale României, firmele străine dețin controlul, cu ponderi între 51% și 96%.

Cea mai mare ramură industrială a României, fabricarea autovehiculelor, este dominată de capitalul străin în proporție de 96%. Afacerile raportate de 56 miliarde de lei (12 miliarde de euro) înseamnă dublul cifrei de afaceri a Dacia. În industria auto lucrează circa 132.000 angajați, ceea ce înseamnă o productivitate de 428.000 de lei pe an, adică cu 50% mai mare decât cea pe total economie de 280.000 de lei pe angajat. Ponderi mari ale capitalului străin mai sunt în activitatea de rafinare – 97%, industria metalurgică – 83% și fabricarea echipamentelor electrice – 82%.

Numai în trei sectoare industriale – industria alimentară, industria construcțiilor metalice și fabricarea mobilei – capitalul românesc este majoritar.

3

Importanța capitalului privat românesc în sectoarele economiei

Tabelul 5. Sectoare dominate de capitalul privat românesc

Analiză întocmită de
ZIARUL FINANCIAR,
realizată cu sprijinul
PIAROM

Dintre aceste sectoare, industria alimentară, cu afaceri totale declarate în 2014 de 39 miliarde de lei (8,8 mld. euro), este controlată în proporție de 66% de investitorii români.

Industria alimentară cu capital autohton a fost motorul creșterii exporturilor de produse agroalimentare în ultimii 10 ani, care au evoluat de la un miliard de euro în 2004 la 5 miliarde de euro în 2014, contrabalansând pentru prima dată importurile de profil.

În industria alimentară lucrează 155.000 de angajați, din care 82% sunt salariați în întreprinderile cu capital românesc. Media de productivitate a sectorului este de 251.000 de lei/an/angajat, sub media generală pe economie de 280.000 lei/angajat/an. În întreprinderile cu capital străin din industria alimentară, media productivității este de 465.000 de lei, mai mult decât dublă față de media productivității în companiile românești din industria alimentară, de 196.000 de lei/an/angajat.

Achiziția de utilaje și echipament și transferul de know-how pot îmbunătăți evoluția productivității muncii în industria alimentară cu capital local.

Dacă la industria alimentară se adaugă fabricarea băuturilor, industrie în valoare de 9,4 miliarde de lei cu 18.000 de angajați, sectorul îl ajunge ca valoare pe cel al producției de automobile. Producția de băuturi este însă dominată în proporție de 82% de capitalul străin, care controlează 90% din producția locală de bere. O prezență încă semnificativă o are în acest sector capitalul românesc în zona apelor minerale. Capitalul românesc mai are poziții majoritare în fabricarea de mobilă (52%) și în industria construcțiilor metalice și a produselor din metal (51%).

Industria construcțiilor metalice desfășoară afaceri de 16 miliarde de lei cu circa 85.000 de angajați, în timp ce fabricarea mobilei înseamnă astăzi în România afaceri de circa 9,3 miliarde de lei (2 miliarde de euro) și 63.000 de angajați.

Producția de mobilă este împărțită aproape egal între companiile străine și cele românești, însă ca și în celelalte sectoare, productivitatea este mai mare la companiile străine, cu circa 50%. Astfel, firmele străine au o pondere de doar o treime din numărul de angajați din industria mobilei, față de două treimi români.

Industria mobilei este dată deseori ca exemplu, alături de industria alimentară, ca fiind unul dintre motoarele care pot contribui la creșterea capitalului românesc, având în vedere resursele naturale larg disponibile. Însă forța sa de tracțiune este limitată, având în vedere volumul businessului de doar 9 miliarde de lei, adică sub 1% din cifra de afaceri a tuturor întreprinderilor din România și 3% din cifra de afaceri a întreprinderilor industriale.

Un impact mai mare îl are prelucrarea primară a lemnului (**locul 20, CAEN 16**), adică producția de cherestea, cu 13,1 miliarde de lei (3 miliarde de euro), unde românii mai au o pondere de doar 42%.

CAEN 2	Denumire sector	CA total (mil. lei)	Marjă profit (%) [*]	Ponderi (%)		
				stat	privat rom	străin
1	96 Alte activități de servicii	1.031	9	0	93	7
2	1 Agricultură, vânătoare și servicii anexe	31.591	8	0	87	13
3	81 Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri	2.099	12	8	86	6
4	43 Lucrări speciale de construcții	15.426	9	0	86	14
5	64 Intermedieri financiare, cu excepția activităților de asigurări și ale fondurilor de pensii	1.123	19	0	86	14
6	80 Activități de investigații și protecție	3.261	7	1	85	14
7	79 Activități ale agențiilor turistice și ale turoperatorilor	4.329	3	0	83	17
8	74 Alte activități profesionale, științifice și tehnice	1.344	17	4	83	13
9	41 Construcții de clădiri	30.383	9	0	80	20
10	56 Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	7.468	5	0	79	20
11	55 Hoteluri și alte facilități de cazare	4.117	9	2	78	20
12	66 Activități auxiliare pentru intermedieri financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii	1.214	24	2	78	20
13	86 Activități referitoare la sănătatea umană	5.761	10	0	75	25
14	42 Lucrări de geniu civil	14.766	6	4	74	22
15	95 Reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc	1.300	8	0	74	26
16	8 Alte activități extractive	1.996	8	15	72	12
17	49 Transporturi terestre și transporturi prin conducte	43.200	6	16	67	16
18	10 Industria alimentară	39.110	3	0	66	34
19	47 Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	146.659	3	0	66	34
20	69 Activități juridice și de contabilitate	2.072	18	0	66	34
21	50 Transporturi pe apă	1.131	7	0	62	38
22	73 Publicitate și activități de studiere a pieței	6.105	10	0	62	38
23	Activități ale direcțiilor (centralelor), birourilor administrative centralizate; activități de management și de consultanță în management	9.144	16	0	62	38
24	2 Silvicultură și exploatare forestieră	4.918	9	35	60	4
25	38 Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile	8.907	4	6	60	35
26	45 Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și motocicletelor	30.936	3	0	57	43
27	92 Activități de jocuri de noroc și pariuri	5.307	5	0	57	43
28	46 Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	233.520	3	0	57	43
29	18 Tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor	3.166	11	17	56	27
30	33 Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	2.900	8	12	55	33
31	82 Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	5.159	11	0	55	45
32	58 Activități de editare	3.166	11	0	54	46
33	32 Alte activități industriale n.c.a.	1.900	9	3	53	44
34	68 Tranzacții imobiliare	10.093	20	4	52	44
35	31 Fabricarea de mobilă	9.310	6	0	52	48
36	25 Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	16.347	9	3	51	46
37	59 Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune; înregistrări audio și activități de editare muzicală	1.399	11	0	51	48
38	71 Activități de arhitectură și inginerie; activități de testări și analiză tehnică	9.783	13	4	51	46
39	78 Activități de servicii privind forța de muncă	2.892	7	1	50	49
Total		724.335				

Corelată cu industria mobilei, producția de hârtie de 3,5 miliarde de lei pe an are încă mult capital românesc activ: 46% din total. În total, industria legată de prelucrarea lemnului în cherestea, mobilă sau hârtie înseamnă circa 26 miliarde de lei. Privite împreună ca industrii care prelucrează resursele naturale autohtone și pot contribui la creșterea economică prin aducerea de valoare adăugată față de simpla vânzare a cerealelor/lemnului/animalelor, industriile alimentară, a mobilei, cherestelei și hârtiei plus fabricarea articolelor de marochinărie (5 mld. lei) înseamnă circa 70 miliarde de lei, adică un sfert din industria românească. În cadrul acestor industrii, capitalul românesc este într-o mare măsură majoritar. Modernizarea acestor sectoare industriale, care depind mai puțin de investiții străine decât sectoare dominate spre 100% precum industria auto sau rafinare, poate constitui o strategie pe termen lung pentru reindustrializare sub control local. Industria farma, cu o producție anuală de doar 3,5 miliarde de lei, are cea mai bună rată de profit din sectorul industrial, de 10%. Capitalul românesc are o pondere de 35% aici.

Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte, echilibrată 49%-51% între români și străini, este sursa principală de locuri de muncă în industrie, cu 147.000 de angajați, dar cu una din cele mai scăzute productivități: 64.000 de lei/angajat/an, de aproape cinci ori mai scăzută decât productivitatea generală pe economia românească. La îmbrăcăminte, nici investitorii străini nu excelează în productivitate: doar 80.000 de lei/angajat/an.

Sectoare dominate de capitalul privat românesc

Agricultura (afaceri de 31 mld. lei în 2014), activitățile de peisagistică (2 mld. lei), lucrări speciale de construcții (15 mld. lei), intermediari financiare (1,1 mld. lei) și activități de pază și protecție (3,2 mld. lei) sunt top 5 sectoare din economie unde capitalul românesc domină cu o rată care coboară de la 87% la 85%. Piețele mari unde capitalul românesc are peste două treimi pondere în cifra de afaceri totală mai sunt agențiile de turism, hotelurile și restaurantele, construcțiile, transporturile, industria alimentară și comerțul cu amănuntul (Tabelul 5). În echilibru sunt tranzacțiile imobiliare (10 mld. lei/an), activitățile de producție cinematografică, activitățile de consultanță contabilă și de arhitectură, activitățile de servicii privind forța de muncă. Capitalul românesc este majoritar, cu peste 50%, în 39 de piețe din cele 70 de piețe de peste un miliard de lei afaceri în 2014. Aceste 39 de piețe desfășoară afaceri de 724 miliarde de lei, deci circa 70% din totalul businessului local este dominat de investitorii români.

Sectoare dominate de capitalul străin

Capitalul străin are peste 80% în rafinării, industria auto, industria metalurgică, fabricarea echipamentelor electrice și industria băuturilor. În general, capitalul străin domină autoritar zona de producție, cu circa 70%. Din 25 de sectoare unde are peste 51%, 22 sunt de producție sau industriale, numai patru - telecom, închiriere și leasing, difuzarea de programe și activități de servicii în tehnologia informației - fiind de servicii (Tabelul 6). Cele 25 de sectoare derulează afaceri de 334 miliarde de lei, deci circa 30% din businessul local, dar includ coloana vertebrală a economiei. Din 23 de sectoare industriale, de extragere a petrolului și de producere a energiei, 21 sunt dominate de străini. Firmele românești au rămas cu serviciile, care în general sunt dependente de industrie.

În IT&C, producția de soft este împărțită jumătate-jumătate români-străini

Ramura IT&C, cu afaceri de circa 40 miliarde de lei, adică 4% din totalul cifrei de afaceri a companiilor locale, angajează circa 35.000 oameni în telecom, 57.000 în activități de servicii în tehnologia informației, 38.000 în service center-uri (încadrate la activități ale birourilor administrative centralizate) și 12.000 la servicii informatice, adică în total 142.000 de salariați.

	CAEN 2	Denumire sector	CA total (mil. lei)	Marjă profit (%) [*]	Ponderi (%)		
					stat	privat rom.	străin
1	19	Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului	20.921	0	0	3	97
2	29	Fabricarea autovehiculelor de transport rutier și a remorcilor	56.665	3	0	4	96
3	24	Industria metalurgică	17.570	9	0	17	83
4	27	Fabricarea echipamentelor electrice	13.945	4	0	18	82
5	11	Fabricarea băuturilor	9.450	4	0	18	82
6	61	Telecomunicații	14.193	6	3	17	80
7	9	Activități de servicii anexe extracției	4.209	8	0	22	78
8	6	Extracția petrolului brut și a gazelor naturale	21.414	15	21	1	78
9	26	Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	6.904	6	0	26	74
10	28	Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	11.492	7	0	28	72
11	22	Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	18.902	9	0	29	71
12	15	Tăbăcirea și finisarea pieilor, fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie	5.176	6	0	31	69
13	13	Fabricarea produselor textile	5.416	5	0	34	66
14	35	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	51.889	7	25	11	64
15	20	Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	9.265	6	9	29	62
16	77	Activități de închiriere și leasing	2.558	13	0	38	62
17	30	Fabricarea altor mijloace de transport	6.641	6	2	37	61
18	63	Activități de servicii informatice	1.747	15	0	42	58
19	16	Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	13.154	6	0	42	58
20	21	Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice	3.555	10	9	35	56
21	62	Activități de servicii în tehnologia informației	13.098	9	0	46	54
22	17	Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	3.751	5	0	46	54
23	60	Activități de difuzare și transmitere de programe	1.432	5	0	48	52
24	23	Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	11.633	6	0	48	52
25	14	Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	9.537	7	0	49	51
Total			334.518				

Telecomunicațiile (locul 6 în Tabelul 6, CAEN 61), cu afaceri de 14 miliarde de lei în 2014, reprezintă cel mai mare sector al ramurii IT&C. Telecomul este dominat de străini, care desfășoară aici 80% din business. Întreprinzătorii români au doar 17% din industria telecom. Este una din cele mai eficiente industrii, cu o productivitate medie per angajat de 400.000 de lei/an.

Urmează activitățile de servicii în tehnologia informației (locul 21 în Tabelul 6, CAEN 62), cu 13 miliarde de lei afaceri. Aici, capitalul românesc are o pondere de circa 46%, ceea ce înseamnă o puternică bază pentru creșteri viitoare într-un sector cu valoare adăugată mare.

Și în zona de activități de servicii informatice (locul 18 în Tabelul 6, CAEN 63), cu afaceri de 1,7 miliarde de lei pe an, capitalul românesc are o prezență semnificativă, de 42%.

Productivitatea firmelor românești versus cele străine, pe sectoare

În 67 din cele 70 de sectoare economice după CAEN, productivitatea per angajat este mai redusă la firmele românești decât la cele străine. Totuși, la transporturi aeriene, activități de servicii în tehnologia informației și activități de servicii privind forța de muncă, firmele românești sunt mai productive per angajat decât firmele străine (vezi Tabel 7).

Interesant este că, și la activități de servicii informatice, firmele românești sunt aproape ca productivitate per angajat de cele străine. Deci în IT&C, un sector cu mare potențial de creștere în ultimii 10 ani, care a depășit ca valoare adăugată în 2014 valoarea adăugată din agricultură și a egalat-o pe cea din construcții, capitalul românesc „joacă” de la egal la egal cu firmele străine din punctul de vedere al eficienței muncii. Dintre piețele mari, diferențe reduse de productivitate mai sunt la agricultură - la români, 391.000 de lei/an/angajat, la străini, 435.000 de lei/an/angajat -, la fabricarea articolelor de îmbrăcăminte, la activități de jocuri de noroc și pariuri. Cele mai mari diferențe de productivitate între firmele străine și cele românești sunt la rafinare, producția și furnizarea de energie electrică, comerț cu amănuntul și cu ridicata, transporturi pe apă și închiriere și leasing.

În comerțul cu ridicata, o piață de 132 miliarde de lei pentru firmele românești și de 101 miliarde de lei pentru firmele străine, productivitatea firmelor cu capital local este de 629.000 de lei/an/angajat, în timp ce străinii lucrează cu 1.230.000 de lei/an/angajat. La activitățile de difuzare și transmisie de programe (televiziuni), unde firmele străine și cele românești își împart afacerile în mod aproximativ egal, productivitatea firmelor străine este de 499.000 lei/angajat/an, în timp ce, în cazul firmelor românești, productivitatea este de 166.000 lei/angajat/an.

La telecom, productivitatea companiilor locale, care desfășoară afaceri de profil de circa 2,4 miliarde de lei pe an, este de circa 207.000 de lei/an/angajat, în timp ce la firmele străine, cu afaceri de 11,4 miliarde de lei, este de 530.000 de lei/angajat/an. La hoteluri, firmele românești au o productivitate de 91.000 de lei/angajat, în timp ce firmele străine lucrează cu 143.000 de lei/angajat.

La publicitate, unde firmele românești desfășoară afaceri de 3,8 miliarde de lei, iar cele străine, de 2,3 miliarde de lei pe an, productivitatea românilor este de 194.000 de lei/an, iar a firmelor străine, de 327.000 de lei/an.

În industria alimentară, unde capitalul românesc are firme cu afaceri anuale de 25 miliarde de lei, iar capitalul străin, un business de 13 miliarde de lei, productivitatea firmelor românești este de 202.000 de lei/an/angajat, iar la firmele străine, de 480.000 de lei/angajat.

Top 10 sectoare românești ca productivitate

Rezultate agregate ale companiilor cu capital privat românesc	CA (mil. lei)	Nr. salariați	CA/angajat (lei)
Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țiteiului	636	593	1.072.746
Transporturi aeriene	1160	1.122	1.033.964
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	5690	8.512	668.512
Extracția petrolului brut și a gazelor naturale	275	414	663.807
Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	132.104	209.957	629.195
Industria metalurgică	2.901	7.278	398.601
Agricultură, vânătoare și servicii anexe	27.343	69.879	391.297
Activități ale agenților turistice și ale turoperatorilor	3.578	9.476	377.587
Depozitare și activități auxiliare transportului	6.210	18.962	327.510
Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	2.660	8.289	320.953

Cele mai slabe 10 sectoare românești ca productivitate

Rezultate agregate ale companiilor cu capital privat românesc	CA (mil. lei)	Nr. salariați	CA/angajat (lei)
Activități juridice și de contabilitate	1.359	16.008	84.920
Captarea, tratarea și distribuția apei	484	6.083	79.576
Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	5.912	88.595	66.727
Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri	1.805	28.879	62.494
Activități de servicii privind forța de muncă	1.458	26.299	55.452
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	4.656	86.615	53.760
Tăbăcirea și finisarea pieilor, fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie	1.619	30.823	52.514
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	98	1.878	52.175
Alte activități de servicii	955	28.547	33.471
Activități de investigații și protecție	2.779	99.154	28.029

Sectoare apropiate ca productivitate

	Români			Străini			diferență productivitate străini-români (lei)
	CA (mil. lei)	Nr. salariați	CA/angajat (lei)	CA (mil. lei)	Nr. salariați	CA/angajat (lei)	
Transporturi aeriene	1.160	1.122	1.033.964	140	229	610.323	-423.641
Activități de servicii în tehnologia informației	5.995	22.411	267.501	7.077	34.628	204.365	-63.136
Activități de servicii privind forța de muncă	1.458	26.299	55.452	1.415	27.277	51.884	-3.568
Activități de jocuri de noroc și pariuri	3.008	16.807	178.981	2.299	12.394	185.480	6.499
Activități de servicii informatice	725	5.402	134.266	1.021	7.253	140.790	6.525

Sectoare depărtate ca productivitate

	Români			Străini			diferență productivitate străini-români (lei)
	CA (mil. lei)	Nr. salariați	CA/angajat (lei)	CA (mil. lei)	Nr. salariați	CA/angajat (lei)	
Transporturi pe apă	704	2.643	266.454	426	494	862.408	595.954
Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	132.104	209.957	629.195	101.302	82.131	1.233.415	604.220
Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și motocicletelor	17.550	74.558	235.385	13.374	9.822	1.361.672	1.126.286
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	5.690	8.512	668.512	33.015	15.322	2.154.724	1.486.212
Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țiteiului	636	593	1.072.746	20.285	2.298	8.827.043	7.754.297

4

Companiile cu capital privat românesc în exporturi

Cu un nivel record de 52,5 mld. euro în 2014, exporturile au fost în anii de criză un driver al economiei românești în condițiile în care piața internă s-a restrâns dramatic odată cu scăderea puterii de cumpărare.

Din toată „felia” exporturilor, capitalul românesc are numai 30%, respectiv 15 mld. euro anul trecut, restul este controlat de companii multinaționale care domină autoritar construcția de mașini și componente auto, sectorul metalurgic, dar și prelucrarea țițeiului.

„Dezbrăcat” de sectorul componentelor auto, exportul României s-ar mai sprijini doar pe industria textilă, îmbrăcăminte și încălțăminte, pe materii prime agricole, dar și pe industria alimentară sau pe producția de mobilă. Ultimele două sunt teritorii în care s-au dezvoltat companii antreprenoriale puternice.

Moștenirea vechilor întreprinderi de stat și pregătirea forței de muncă în anumite industrii au făcut ca județe precum Maramureșul să rămână capitala mobilei, Botoșaniul sau Vrancea, un teritoriu al industriei textile, în timp ce Tulcea, Galați sau Constanța să stea pe harta exporturilor și prin constructorii de nave.

La nivel regional, în numai două județe, cel mai mare exportator este o companie antreprenorială - Interagro (în Teleorman) și Pandora Prod (Vrancea). În Vâlcea, liderul este o companie de stat (Oltchim - în insolvență), în timp ce restul județelor se află „sub controlul” unor multinaționale.

Industria alimentară - românii au 38% din exporturi

Industria alimentară este șansa capitalului privat românesc la export, dar dimensiunea ei trebuie să crească de cel puțin cinci ori pentru a „cântări” decisiv în balanța exporturilor României. În prezent, industria alimentară aduce doar 1,3 miliarde de euro în totalul exporturilor, adică în jur de 3%. Acest „3%” este în proporție de 38% în mâinile unor fabrici și branduri deținute de oameni de afaceri români.

În total, România a exportat anul trecut alimente, băuturi și tutun de 1,3 miliarde de euro, în creștere cu 11% față de 2013, cea mai mare pondere, de 62%, fiind realizată de companii cu capital străin, arată calculele ZF pe baza datelor de la Institutul Național de Statistică (INS) și Banca Națională a României (BNR). Dacă alimentele și băuturile sunt dominate de companii antreprenoriale, tutunul este un teritoriu exclusiv de producție și de export pentru multinaționale (Philip Morris, British American Tobacco și JT International).

Industria alimentară și a băuturilor, care se ridică la circa 10 miliarde de euro, poate fi un motor de creștere al produselor românești la export, în condițiile în care piețe precum carnea, apele minerale sau lactatele sunt încă produse de români. Comparativ, industrii precum cea auto, a petrolului, a componentelor, care creează cea mai mare valoare la export, sunt de ani buni sub „aripi” străine.

Tabelul 8.
Românii stau bine în industria alimentară și cea de mobilă

Analiză întocmită de
ZIARUL FINANCIAR,
realizată cu sprijinul
PIAROM

Capital străin vs. românesc pe zece dintre cele mai mari piețe de export (sursa BNR)

Sector	Valoare totală export în 2014 (mld. euro)	Pondere români (%)	Pondere străini (%)	Valoare totală import în 2014 (mld. euro)	Pondere români (%)	Pondere străini (%)
Alimente, băuturi, tutun	1,3	38	62	18	40	60
Textile, confecții și pielărie	5,1	34	66	37	35	65
Prelucrarea țițeiului, produse chimice, cauciuc și mase plastice	5,6	11	89	7,1	13	87
Produse ale industriei metalurgice	3,6	15	85	2,2	19	81
Fabricarea calculatoarelor, altor produse electronice, optice și electrice	2,7	30	70	0,9	35	75
Mijloace de transport	14	17	83	9,5	16	84
Fabricarea produselor din lemn, inclusiv mobilă	2,7	30	70	0,9	35	75
Ciment, sticlă, ceramică	0,32	50	50	0,51	32	68
TOTAL 8 piețe	36,7	22	78	29,4	22	78
TOTAL economie	52	30	70	58	30	70

În ultimii ani, tot mai multe companii românești din industria alimentară s-au extins în străinătate pentru a putea contracara consumul de pe piața locală care a fost în scădere în unele cazuri sau pentru că era singura modalitate în care puteau să își crească vânzările. Însă marea lor majoritate sunt companii care au exporturi mici, așa cum este cazul unor branduri precum Kosarom (carne), Alexandrion (băuturi spirtoase), Croco (covrigei), Gusto (pufuleți) sau Betty Ice (înghețată).

Maramureșul, capitala exporturilor de mobilă

Producătorii de mobilă Aramis Invest, Taparo și Plimob, toți controlați de antreprenori locali, au transformat județul Maramureș într-o adevărată capitală a exporturilor de mobilă. Județul a avut în 2014 exporturi de un miliard de euro, din care peste jumătate vin din producția de mobilă.

Din Maramureș vine și cea mai veche fabrică de mobilă din România, care acum funcționează sub numele de Plimob, fiind dezvoltată de un antreprenor român, Vasile Godja, dar care are o istorie de mai bine de 100 de ani și care începea în 1886, când a fost înființat un atelier de producție a scaunelor curbate și a altor piese din lemn. În 1992, fabrica este privatizată, iar economistul Vasile Godja devine acționarul majoritar. Plimob se află astăzi pe locul șapte în topul celor mai mari producători locali de mobilă, principalul client fiind gigantul suedez IKEA.

De numele grupului suedez se leagă însă mare parte din exporturile de mobilă ale României, estimate să ajungă în 2015 la 3 miliarde de euro. Atât Aramis Invest, cât și Taparo și Plimob sunt furnizori ai IKEA. Dacă mobila este un teritoriu dominat de fabrici antreprenoriale, industria lemnului a devenit un câmp de joc pentru grupurile austriece Holzindustrie, Kronospan și Egger.

Tabelul 9.
Top exportatori în fiecare județ în 2014

Analiză întocmită de
ZIARUL FINANCIAR,
realizată cu sprijinul
PIAROM

21.500 de exportatori privați români livrează la export de 15 mld. euro pe an

Capitalul românesc la export este reprezentat de companii antreprenoriale în general medii și mici, ale căror produse trimise pe piețele externe au valori cuprinse între 500 de mii și 1 milion de euro. „Liga” mare este exclusiv a multinaționalelor. Raportul de forțe între antreprenori și multinaționale este ilustrat cel mai bine de lideri. Dacia, cel mai mare exportator străin, a trimis anul trecut pe piețele externe mașini și motoare de 3,7 mld. euro, potrivit calculelor ZF.

Aramis Invest, cel mai mare exportator cu capital privat românesc, a produs mobilă pentru export cu o valoare de 100 de milioane de euro.

INS arată că în România sunt 22.000 de companii exportatoare, adică numai 5% din numărul total de firme cu afaceri mai mari ca zero. Top 500 exportatori contribuie cu 74% la exporturi (top 100 au 50% din livrările externe), respectiv 39 mld. euro. Din cei mai mari 500 de exportatori, doar 50 au capital privat românesc și exporturi estimate la 1-1,5 mld. euro. În economia locală sunt în jur de 21.500 de companii private românești angrenate pe piețele externe, care trimit produse fabricate în România de 15 miliarde de euro anual. Acesta este „teritoriul” antreprenorilor.

Județ	Companie	Domeniu	Tipul capitalului
ALBA	HOLZINDUSTRIE SCHWEIGHOFER SRL	lemn	străin
ARAD	TAKATA-PETRI ROMANIA SRL	componente auto	străin
ARGEȘ	AUTOMOBILE DACIA SA	auto	străin
BACĂU	HOLZINDUSTRIE SCHWEIGHOFER BACO S.R.L.	lemn	străin
BIHOR	SAMSUNG ELECTRONICS MAGYAR	telecom	străin
BISTRIȚA-NĂȘĂUD	LEONI WIRING SYSTEMS RO SRL	componente auto	străin
BOTOȘANI	FORMEN'S SRL	textile	străin
BRAȘOV	AUTOLIV ROMANIA SA	componente auto	străin
BRĂILA	VARD BRĂILA	industrie navală	străin
BUZĂU	SC BUNGE ROMANIA SRL	industrie alimentară	străin
CARAȘ-SEVERIN	SC SE BORDNETZE SRL	componente auto	străin
CĂLĂRAȘI	AGRO CHIRNOGI SA	agricultură	străin
CLUJ	EMERSON S.R.L.	echipamente	străin
CONSTANȚA	SC ROMPETROL RAFINARE SA	petrol	străin
COVASNA	PRODUCȚIE ZARAH MODEN SRL	textile	străin
DÂMBOVIȚA	ARCTIC SA	electrocasnice	străin
DOLJ	SC FORD ROMANIA SA	auto	străin
GALAȚI	ARCELORMITTAL GALATI SA	siderurgie	străin
GIURGIU	SC RUUKKI ROMANIA SRL	materiale de construcții	străin
GORJ	ARTEGO SA	industrie	privat românesc
HARGHITA	IKOS-CONF SA	textile	străin
HUNEDOARA	SEWS ROMANIA SRL	auto	străin
IALOMIȚA	EXPUR SA	alimentară	străin
IAȘI	SC DELPHI DIESEL SYSTEMS ROMANIA SRL	auto	străin
ILFOV	PHILIP MORRIS ITALIA SRL	tutun	străin
MARAMUREȘ	EATON ELECTRO PRODUCTIE S.R.L.	echipamente electrice	străin
MEHEDINȚI	SC RBS EXIM S.R.L.	bijuterii	străin
MUREȘ	SC AZOMUREȘ SA	îngrășăminte	străin
NEAMȚ	ARCELORMITTAL TUBULAR PRODUCTS ROMAN SA	industrie	străin
OLT	SC PIRELLI TYRES ROMANIA SRL	auto	străin
PRAHOVA	PETROTEL LUKOIL SA	energie	străin
SATU MARE	CONTITECH FLUID AUTOMOTIVE	auto	străin
SĂLAJ	SILCOTUB SA	industrie	străin
SIBIU	CONTINENTAL AUTOMOTIVE SYSTEMS	auto	străin
SUCEAVA	SC EGGER ROMANIA S.R.L.	lemn	străin
TELEORMAN	INTERAGRO SRL	agricultură	privat românesc
TIMIȘ	FLEXTRONICS MANUFACTURING	auto	străin
TULCEA	VARD TULCEA SA	naval	străin
VASLUI	RULMENȚI SA	industrie	străin
VĂLCEA	OLTCHIM	industrie	stat
VRANCEA	PANDORA PROD SRL	textile	privat românesc
BUCUREȘTI	HONEYWELL TECHNOLOGIES	industria grea	străin

Sursa: INS; **Notă:** date provizorii; *) Datele privind comerțul internațional cu bunuri la nivel de județ au fost stabilite în funcție de sediul social din Registrul Statistic al Întreprinderilor (REGIS) al agenților economici care au realizat exporturile și importurile de bunuri.

Topul exportatorilor cu capital privat românesc în 2014

Cei mai mari cinci exportatori cu capital privat românesc - Aramis Invest (mobilă), Interagro SRL și SA (cereale), Gersim Impex (telecom), Astra Vagoane Călători (producția de vagoane) - au trimis anul trecut pe piețele externe produse cu o valoare estimată la cel mult 500 mil. euro.

Primele cinci multinaționale au avut exporturi de cel puțin cincisprezece ori mai mari. Top 50 exportatori cu capital privat românesc trimit produse cu o valoare estimată la 1-1,5 mld. euro anual pe piețele externe.

Producția de mobilă, cerealele, industria textilă și de încălțăminte, cablurile electrice sunt domeniile din care vin cei mai mulți exportatori români, însă dimensiunea exporturilor realizate de capitalul românesc este infimă raportat la cele 52,5 mld. euro înregistrate anul trecut. Cifra de afaceri a celor mai mari 50 de exportatori cu capital privat românesc este de doar 4,2 mld. euro - cât businessul Automobile Dacia -, valoare dublă față de 2008, ceea ce arată că piețele externe au fost factor de creștere pentru firmele românești care s-au aruncat în bătălii internaționale. Cifra de 4,2 mld. euro nu este însă echivalentă cu valoarea exporturilor, pentru că există businessuri în special în industria mobilei sau textile (Aramis Invest, Taparo, Pandora Prod sau Te-Rox Prod) unde exporturile acoperă peste 90% din vânzări, dar sunt și companii unde livrările externe sunt marginale și nu reprezintă o componentă prioritară în activitate.

În top 100 exportatori din economie, în 2014 sunt doar patru companii cu capital privat românesc (Aramis, Interagro SRL și Interagro SA și Gersim Impex), iar în top 200 sunt doar 15 afaceri antreprenoriale. „Grosul” sunt companiile multinaționale. Afacerile antreprenoriale sunt încă în liga a treia a exporturilor românești, cu valori estimate de ZF la 10-30 de milioane de euro.

Harta exporturilor arată că în doar 15 județe din țară companiile reușesc să trimită pe piețele externe produse de peste un miliard de euro anual.

În alte 18 județe, exporturile nu ajung nici la 500 mil. euro anual.

Distribuția pe județe a celor mai mari exportatori arată încă o dată ruptura economică a regiunilor din România. Timișul are exporturi de 20 de ori mai mari decât județul vecin Caraș-Severin, ceea ce arată că, dincolo de infrastructură, forța de muncă sau sistemul de învățământ și modul în care este condus un județ cântăresc decisiv în atragerea investitorilor.

Topul exporturilor pe județe este condus de București cu bunuri livrate de peste 8,6 mld. euro în 2014, în creștere cu 1,1% față de 2013, potrivit datelor preliminare furnizate de INS la solicitarea ZF. Capitala este urmată de Argeș, Timiș, Arad, Constanța și Brașov, județe pe a căror carte de vizită apar nume precum Automobile Dacia (cel mai mare exportator din România), Continental (cel mai mare exportator de componente auto) sau Rompetrol Rafinare (cel mai mare exportator din industria petrolieră). De altfel, industria auto și a componentelor auto este motor de export pentru județele din vestul și centrul țării, în Arad, cei mai mari cinci exportatori având activități legate de sectorul auto.

În Brașov, patru din cei mai mari cinci exportatori vin tot din auto, la fel și în Argeș.

Cei mai mari 50 de exportatori români au avut afaceri de 4,2 mld. euro în 2013, duble față de 2008 și 33.000 de salariați.

Sursă: clasament realizat de ZF pe baza TOP 500 exportatori furnizat de INS. Statistica nu deține informații privind structura acționariatului companiilor și nici nu furnizează valoarea exporturilor pentru fiecare companie în parte. ZF a folosit atât propria bază de date, cât și informații de la Registrul Comerțului și Ministerul de Finanțe pentru cifra de afaceri, acționari și număr de salariați. ZF a folosit cifra de afaceri pentru a avea un ordin de mărime privind activitatea companiilor, dar cifra de afaceri nu este similară cu valoarea exportului. Sunt companii cu export de 90-100% din cifra de afaceri (ex. Aramis, Taparo), dar și firme cu o pondere mai redusă (ex. Transavia).

Pozitie	2014	2013	Companie	Acționari	Județ	Cifra de afaceri în		Salariați în		Cod CAEN
						2013 (mil. euro)	2008 (mil. euro)	2013	2008	
1	2	SC ARAMIS INVEST SRL	M. Iacob, M. Șeșescu	Maramureș	124	54	2.859	1.780	Fabricarea de mobilă	
2	NOU	INTERAGRO SRL	Ioan Niculae	Teleorman	317	40	975	950	Cultivarea cerealelor	
3	3	GERSIM IMPEX SRL	Daniel Ștefănescu	București	187	13	15	15	Comerț cu ridicata de componente electronice	
4	1	SC INTERAGRO SA	Ioan Niculae	București	491	539	247	363	Comerț cu ridicata al produselor chimice	
5	17	ASTRA VAGOANE CĂLĂTORI S.A.	Valer Blidar	Arad	41	66	798	940	Fabricarea materialului rulant	
6	5	TAPARO SRL	Ioan Filip	Maramureș	68	28	800	533	Fabricarea de mobilă	
7	6	CEREALCOM DOLJ SA	Mihai Anghel	Dolj	99	66	245	358	Comerț cu ridicata al cerealelor	
8	7	COMPA SA	Management, salariați	Sibiu	104	84	1.720	1.840	Fabricarea de piese pentru autovehicule	
9	4	SC REMATHOLDING CO. SRL	Sofian Mihai (50%)	București	96	104	222	155	Comerț cu ridicata al deșeurilor	
10	24	ROMCAB SA	Zoltan Proszter	Mureș	106	16	349	302	Fabricarea altor fire și cabluri electrice și electrocasnice	
11	11	SC RAAL SA	Persoane fizice	B-Năsăud	43	37	1.528	1.533	Fabricarea de piese pentru autovehicule	
12	37	BRISEGROUP	Bucur Marius Cătălin	Constanța	261	36	259	26	Comerț cu ridicata al cerealelor, semintelor, furajelor și tutunului neprelucrat	
13	10	COTTA INTERNATIONAL SRL	Corina Țucudean (30%)	Arad	47	38	643	664	Fabricarea de mobilă	
14	12	ELSID SA	M. Anastasescu, E. Tufan	Dâmbovița	80	89	256	317	Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	
15	15	PLIMOB SA	Vasile Godja	Maramureș	36	19	1.490	1.226	Fabricarea de mobilă	
16	8	ARDEALUL SA	Persoane fizice	Satu-Mare	62	43	260	273	Fabricarea uleiurilor și grăsimilor	
17	9	POLISANO SRL	Familia Vonica	Sibiu	331	181	747	504	Comerț cu ridicata al produselor farmaceutice	
18	18	PANDORA PROD SRL	Familia Simiz	Vrancea	29	14	1.045	1.248	Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte	
19	14	ELECTROARGEȘ SA	Persoane fizice	Argeș	36	20	483	874	Fabricarea de aparate electrocasnice	
20	21	SORTILEMN	Ludovic Ghișa (35%)	Cluj	35	35	1.307	1.197	Fabricarea de mobilă	
21	16	SC PICARA TRADING SRL	C. Păun, R. Picu	București	35	0	51	0	Comerț cu ridicata al produselor farmaceutice	
22	23	COMELF SA	C. Savu, E. Babici	B-Năsăud	35	34	1.078	1.096	Fabricarea utilajelor pentru extracție și construcții	
23	19	SC PEHART TEC SA	Ioan Tecar	Alba	51	22	369	290	Fabricarea produselor de uz gospodăresc și sanitar, din hârtie sau carton	
24	34	EUROTEX COMPANY SRL	Familia Șandru	Iași	19	7	303	241	Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte	
25	22	SC INTEX SA	Dorel Grigore Sima	B-Năsăud	27	11	330	229	Fabricarea de textile	
26	20	IKOS CONF	Joseph Seroussi	Harghita	10	12	1.185	1.428	Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte	
27	NOU	SC TRANSENERGO COM SA	Familia Coman	București	166	50	24	19	Comercializarea energiei electrice	
28	NOU	ROMEXA SA	T. Kiss, Trask Capital	Bihor	3	3	15	8	Fabricarea jucăriilor	
29	31	SC CASA NOASTRĂ SRL	Ștefan Cherciu	Dolj	31	28	850	730	Fabricarea articolelor din material plastic pentru construcții	
30	26	PRUTUL SA	Marian Andreev	Galați	170	80	512	240	Fabricarea uleiurilor și grăsimilor	
31	36	SC CHIMCOMPLEX SA BORZEȘTI	Ștefan Vuza	Bacău	40	44	677	958	Fabricarea altor produse chimice anorganice, de bază	
32	NOU	SC PHARMNET PLUS SRL	Pavel Bogdan Nicolae	Galați	15	N/A	11	N/A	Comerț al produselor farmaceutice	
33	42	SC AUTONET IMPORT SRL	M. Lieb, Z. Kondor	Satu-Mare	155	104	832	568	Comerț cu ridicata de piese și accesorii pentru autovehicule	
34	25	CESIRO SA	Persoane fizice	Mureș	26	21	1.709	1.376	Fabricarea articolelor ceramice pentru uz gospodăresc și ornamental	
35	30	SC TE-ROX PROD SRL	Doina Cepalis	Iași	21	4	723	169	Fabricarea de textile	
36	27	IPEC SA	Familia Covaciu	Alba	21	7	742	318	Fabricarea articolelor ceramice pentru uz gospodăresc și ornamental	
37	28	ROMPHARM COMPANY SRL	Familia Georgiev	București	22	4	263	132	Fabricarea produselor farmaceutice de bază	
38	35	TRANSAVIA SA	Ioan Popa	Alba	104	75	1.005	773	Industria cămii de pasăre	
39	41	CONFECȚII SA BÎRLAD	Persoane fizice	Vaslui	7	8	917	1.235	Fabricarea de articole de lenjerie de corp	
40	32	SERCONF SA	Joseph Seroussi	Botoșani	7	7	664	913	Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte	

5

Distribuția pe județe a capitalului privat românesc

Analiză întocmită de
ZIARUL FINANCIAR,
realizată cu sprijinul
PIAROM

Aceasta arată un puternic dezechilibru regional între zona de vest a țării și zonele de est și de sud. Privite simetric, județele de la vestul țării precum Timiș sau Bihor desfășoară business total triplu față de Galați sau Vaslui. Acest dezechilibru este dat doar de prezența investițiilor străine. În Timiș avem 54% capital străin, pe când în Galați, doar 30%. În Bihor avem 38% capital străin, pe când în Vaslui, doar 7%. Dacă se elimină companiile străine din totalul cifrei de afaceri, diferența de putere economică între granița de vest și cea de est a României se reduce la 10-20%.

Cu afaceri ale întreprinzătorilor români între 13 și 14 miliarde de lei pe an, Bacău, Galați, Iași sau Suceava sunt mai puternice din punctul de vedere al capitalului autohton decât Sibiu sau Arad, unde întreprinzătorii locali sunt în zona 9-10 miliarde de lei.

Ca urmare, se poate aprecia că, în afara Constanței, cea mai puternică zonă din punctul de vedere al capitalului autohton este Moldova. Mai mult, în zona de est a țării, capitalul privat românesc este singurul prezent.

Pentru recuperarea decalajelor față de vestul țării, capitalul românesc privat din Moldova trebuie sprijinit prin cheltuieli de infrastructură alocate proporțional cu ponderea populației. Exemplul Constanței, a cărei economie s-a dezvoltat substanțial ca urmare a apariției autostrăzii, arată că o autostradă între București și Iași ar dubla ritmul de dezvoltare din estul țării în următorii zece ani.

Sudul este dominat de București, înconjurat de cele mai slabe județe din țară ca cifră de afaceri: Ialomița, Giurgiu, Călărași sau Dâmbovița. București și Ilfov reprezintă 42% din cifra de afaceri totală de 1.088 de miliarde de lei obținută în 2014 la nivelul întregii țări.

Primile trei județe din punctul de vedere al ponderii capitalului privat românesc în totalul cifrei de afaceri totale a județului sunt Teleorman, Bacău și Vaslui, cu peste 90%. Teleorman și Vaslui sunt însă printre județele cu cele mai mici cifre de afaceri în rândul județelor din România, la fel ca și Brăila, Tulcea, Vrancea, Mehedinți și Botoșani. Cum și acestea sunt în top în ceea ce privește ponderea capitalului românesc, se vede că acolo unde investitorii străini au întârziat, nici economia locală nu s-a dezvoltat suficient.

Excepție fac Bacău, cu afaceri de 15 mld. lei pe an și o pondere a capitalului local de 92%, Constanța, cu afaceri de 45 de miliarde de lei și 86% capital românesc, Suceava (13 mld. lei afaceri, 79%), Mureș (24 mld. lei, 74%) și Prahova (36 mld. lei, 70%).

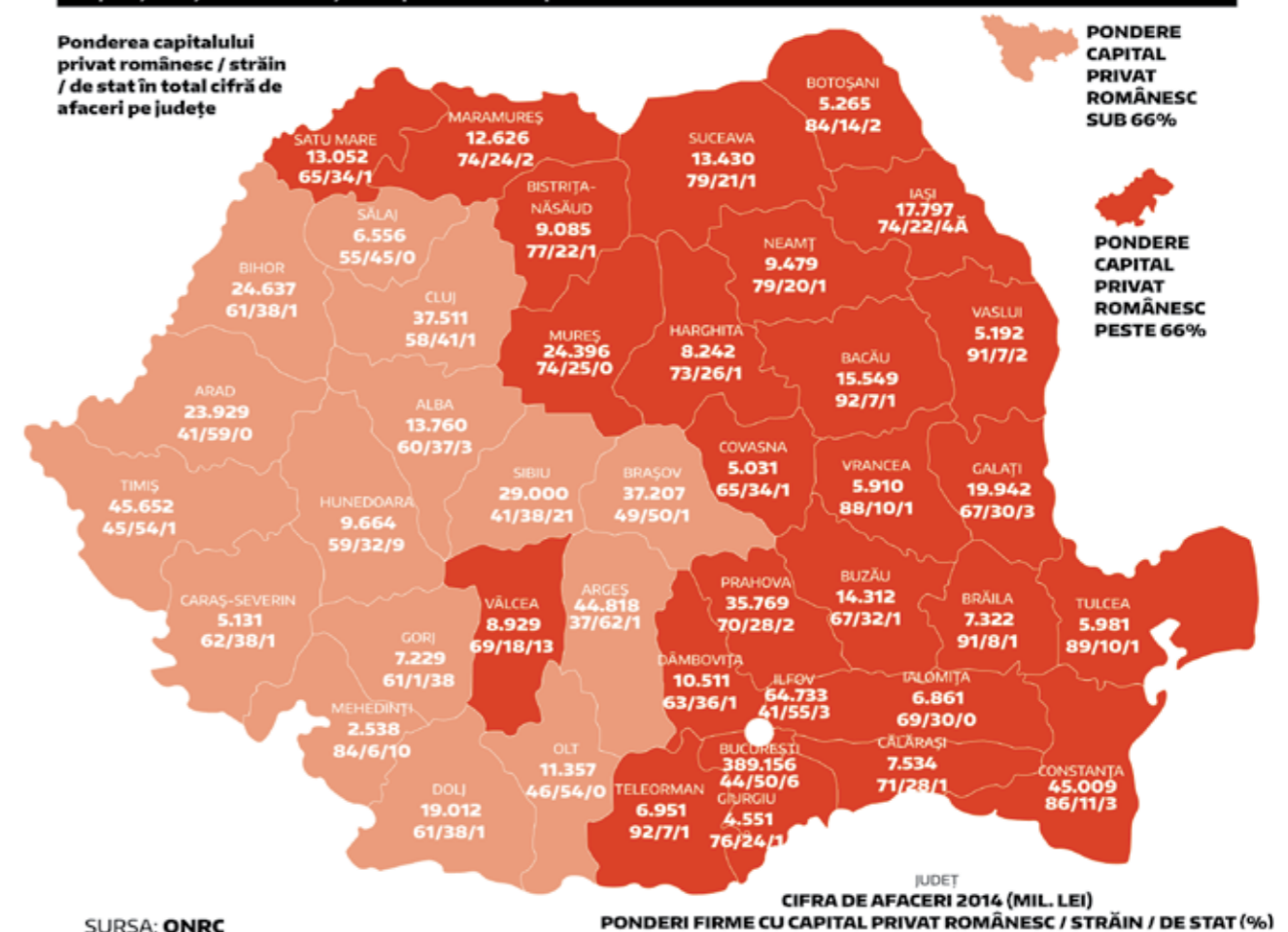
La polul opus, județe puternice economic din vestul țării precum Timiș (45 mld. lei afaceri în 2014) sau Arad (23 mld. lei) sunt dominate de capital străin într-o proporție de 55-60%. Astfel, polul capitalului local este la Constanța, unde firmele private românești au derulat afaceri de 39 miliarde de lei în 2014.

Deși percepția publică este că, la nivel național, Clujul este cel mai puternic județ pentru capitalul privat românesc, firmele românești desfășoară la Cluj afaceri de doar 21 miliarde de lei, adică la jumătate față de cele din județul Constanța.

În Cluj, capitalul românesc are o pondere de doar 58%, restul de 41% fiind capital străin și 1% capital de stat. De altfel, județul Constanța este, după Timiș, al doilea cel mai puternic județ al României din punctul de vedere al cifrei de afaceri. Timișul, cu afaceri de 45,6 miliarde de lei, este însă în mâini străine în proporție de 54%. După Constanța urmează Ilfovul, cu afaceri ale companiilor private românești de 27 miliarde de lei în 2014, apoi Prahova (25 mld. lei), Cluj (22 mld. lei), Timiș (21 mld. lei), Mureș (18 mld. lei), Brașov (18 mld. lei) și Argeș (17 mld. lei). În general, se observă că firmele românești sunt puternice acolo unde și firmele străine derulează afaceri consistente - în județe precum Cluj, Timiș, Brașov sau Argeș.

Totuși, la un moment dat, când firmele străine s-au dezvoltat rapid într-o perioadă scurtă de timp, capitalul românesc nu a avut ocazia să se formeze și să poată concura pentru resurse cu capitalul străin. Astfel, deși Timișul este cu 25% mai puternic decât Clujul ca județ din punctul de vedere al businessului total, Clujul este înaintea rulașului firmelor private românești. Constanța este o excepție de la regulă, ca și Bacăul sau Iașul, unde însă rulajele sunt la o treime față de Constanța. Turismul, portul și autostrada spre București sunt factorii cei mai importanți care dau Constanței această poziție de pol al capitalului românesc. Cele mai puternice 10 județe din punctul de vedere al cifrei de afaceri au fost în 2014, neluând în calcul București și Ilfov, următoarele: Timiș, Constanța, Argeș, Cluj, Brașov, Prahova, Sibiu, Bihor, Mureș și Arad. Șapte din cele 10 județe sunt din Transilvania, două din Muntenia și unul din Dobrogea. Cele 10 județe înseamnă 35% din cifra de afaceri agregată a tuturor companiilor din România în 2014, iar împreună cu Bucureștiul și Ilfov înseamnă 75% din tot businessul românesc.

Topul județelor în funcție de ponderea capitalului românesc

SURSA: ONRC

CIFRA DE AFACERI 2014 (MIL. LEI)
PONDERI FIRME CU CAPITAL PRIVAT ROMÂNESC / STRĂIN / DE STAT (%)

6

Valoarea adăugată brută adusă de capitalul privat românesc

Tabelul 11.
Valoarea adăugată brută pe sectoare de activitate (la costul factorilor), 2013

Analiză întocmită de
ZIARUL FINANCIAR,
realizată cu sprijinul
PIAROM

Sector	Cifra de afaceri (mld. lei)			Valoarea adăugată la costul factorilor (mld. lei)					
	Total	Din care firme		Total	Din care firme		Pondere VAB în cifra de afaceri		
		2013	străine*		românești	2013	străine	românești	per sistem (%)
Industrie	389	239	150	102	57	45	26	24	30
Construcții	69	12	57	26	4	22	38	33	39
Comerț	415	188	227	41	17	24	10	9	11
Servicii	167	63	104	66	28	38	40	44	37
Total	1.040	502	538	235	106	129	23	21	24

*Au fost luate în calcul doar filialele companiilor străine; Pondere VAB în cifra de afaceri la firme românești (%)
Sursa: INS, Lucrarea Activitatea Filialelor Străine în România

Astfel, valoarea adăugată totală la costul factorilor a fost pentru firmele străine de 106 miliarde de lei în 2013, la afaceri desfășurate de 502 miliarde de lei, față de o valoare adăugată la costul factorilor de 235 miliarde de lei per total economie, la afaceri globale de 1.040 miliarde de lei în același an.

Cum firmele de stat mai au o pondere de doar 4% din cifra de afaceri globală a firmelor din România, firmele private românești sunt cele responsabile de restul valorii adăugate la prețul factorilor.

Valoarea adăugată la costul factorilor în industrie la firmele românești - 30%, la firmele străine - 24%

Firmele private românești au o pondere de 24% a valorii adăugate brute la costul factorilor în totalul cifrei de afaceri, mai mare decât media pe economie de 23% și cu 3 puncte procentuale mai mare decât la firmele străine, care raportează 21%.

Nivelul mai ridicat al valorii adăugate brute pentru firmele private românești este confirmat și de nivelul mai mare al profitabilității acestora, așa cum a fost subliniat în prima parte a lucrării.

Conform Registrului Comerțului, în 2013, firmele cu capital privat românesc au înregistrat un rezultat net pozitiv (profituri nete totale plus pierderi nete totale) de 6 miliarde de lei, triplu față de companiile străine, cu un rezultat net de 2 miliarde de lei.

Pe sectoare de activitate, cea mai mare pondere a VAB la costul factorilor în totalul cifrei de afaceri este în servicii - 40%, urmat de construcții cu 38%, industrie cu 26% și comerț cu 10%.

Față de această medie per total economie, firmele străine produc valoare adăugată mai mare la costul factorilor în servicii - 44%. În schimb, în industrie sunt sub medie, cu 24%, la fel în construcții (33%) și comerț (9%).

Firmele românești aduc valoarea adăugată la costul factorilor semnificativ mai mare în industrie - de 30% și în construcții - 39%.

Faptul este surprinzător, având în vedere că, așa cum s-a arătat în capitolul 2, firmele străine dețin controlul a 25 din cele 27 de mari ramuri industriale conform CAEN Rev2.

Este posibil ca valoarea adăugată la prețul factorilor să fie mai redusă ca pondere în producția finală în sectorul industrial pentru companiile străine pentru că, pentru multe multinaționale, România este la mijlocul lanțului valoric.

Astfel, cu cât operațiunile unei întreprinderi pe o piață cuprind o mai mare parte din lanțul valoric, cu atât valoarea adăugată la costul factorilor rămâne pe acea piață.

Sunt puține date publicate de instituțiile publice din România care să trateze valoarea adăugată adusă în economie separat între firme cu capital străin și firme cu capital românesc. Însă din lucrarea „Activitatea Filialelor Străine” în România, publicată de Institutul Național de Statistică (INS), cu date valabile pentru 2013, se pot trage anumite concluzii.

Filialele firmelor străine aproximează bine activitatea investitorilor străini, iar afacerile totale indicate ale acestora, în total de 502 miliarde de lei în 2013, se apropie de suma indicată de datele Registrului Comerțului, de 509 miliarde de lei în 2013. De asemenea, cifra de afaceri totală pe economie, de 1.040 de miliarde de lei conform INS, este apropiată de cea furnizată Ziarului Financiar de Oficiul Național al Registrului Comerțului (ONRC), de 1.072 miliarde de lei în 2013.

Filiala este definită de INS ca întreprinderea cu personalitate juridică controlată de o alta, direct sau indirect, iar o întreprindere deține controlul asupra alteia atunci când deține un procent depășind strict 50% în luarea deciziilor din adunarea generală a acționarilor societății controlate.

Conform lucrării citate, în condițiile în care valoarea adăugată la costul factorilor are o pondere de circa 23% per total economie, în cazul filialelor străine, aceasta are o pondere de doar 21% (Tabel 11).

Valoarea adăugată brută (VAB) la costul factorilor reprezintă suma salariilor și a altor elemente legate de costul factorilor de muncă, a profitului, a subvențiilor de exploatare, a amortizării capitalului fix din care se scad impozitele legate de producție.

6

Valoarea adăugată brută adusă de capitalul privat românesc

Dacă întreprinderea însă importă subansambluri, desfășoară activități de asamblare pe teritoriul României și reexportă bunuri intermediare, valoarea adăugată rămasă este mai redusă.

În schimb, în cazul întreprinderilor românești, lanțul de valoare este acoperit într-o mai mare măsură. Punerea pe piață a produsului final înseamnă că întregul profit este înregistrat local, deci valoarea adăugată este mai mare.

Diferența de pondere a valorii adăugate la costul factorilor în cifra de afaceri totală în cazul construcțiilor este și mai izbitoare: români - 39%, străini - 33%. Faptul se poate explica prin achiziții din străinătate de materii prime și transferul de resurse în exterior - adică majorarea artificială a consumului intermediar, în dauna valorii adăugate locale.

Discuția asupra valorii adăugate (la prețul factorilor sau altfel măsurată) este relevantă pentru că de aici se distribuie, practic, resursele pentru consum și investiții, deci pentru creștere economică.

Orice strategie de atragere a investitorilor străini și de încurajare a capitalului autohton este necesar să aibă la bază o analiză profundă asupra valorii adăugate pe fiecare ramură a economiei.

Broșură editată de **Galenus SRL**
Coordonator broșură: Mircea Doagă
DTP: Mihai Roșu
Corectură: Dana Săporan
Sursa foto: Shutterstock
Tipar: Tipografia Everest București

Broșură realizată pentru **Patronatul Investitorilor Autohtoni - PIAROM**
Președinte: Nicolae Cristian Pârvan
Adresa PIAROM: Str. Delfinului, nr. 6, bl. 42, sc. 4, parter, ap. 197, Sector 2, București
Telefon: 0741.106.736
E-mail: office@piarom.ro

Comelf
GROUP UZINSIDER

Cresterea competitivitatii prin modernizarea fluxurilor de fabricatie cu tehnica si tehnologie de ultima generatie

Fiber laser 6kw
 Water jet 4000 bari
 Plasma HD (High Definition) 300 A
 Abkant 1000 to
 Calandru 80x4000

Tehnica de sudare robotizata
 Sistem de monitorizare a proceselor de sudare
 Centre de prelucrare CNC de precizie si productivitate ridicata
 Tehnica de masura si control 3D - Laser/Scanare

COMELF S.A.
 Str. Industriei nr. 4, 420063 Bistrita - Romania
 Tel.: 40/263/23.44.62;
 Fax: 40/263/23.80.92;
 E-mail: comelf@comelf.ro;
 Web: www.comelf.ro

ISO 9001:2008
 ISO 14001:2004
 BS OHSAS 18001:2007
 EN 1050-2
 EN 1050-3
 EN ISO 3834-2
 DIN EN 15085-2 CL1
 AD 2000-Merkblatt HP 0, TRD 201

UZINSIDER TECHNO S.A.
 A company of **UZINSIDER GROUP**
 12, Carol I Blvd., 030161 Bucharest, Romania
 Tel: +4 021 310 3690, Fax: +4 021 310 3686
 uzintechno@uzinsider.ro, www.uzinsidertechno.ro

ENGINEERING, FABRICATION, ERECTION for ...

METALLURGY

- Sintering Plants Lines;
- Metallurgical Furnaces;
- Continuous Casting Machines;
- Rolling Mills - Parts;
- Blast Furnaces - Parts;
- Pickling Lines.

POWER PLANTS

- Filter Houses;
- Diffusers;
- Divertors and Dampers;
- Stacks;
- Stator Frame;
- Exhaust Gas Systems.

BUILDING MACHINES

- Cement Plants - Parts and Sub assemblies;
- Castings and Forging Parts;
- Gears;
- Crushers.

ENVIRONMENTAL PROTECTION

- Electrostatic Precipitators;
- Bag Filters;
- Water & Air Treatment Equipment;
- Parts for Garbage Incinerators.

EARTH MOVING MACHINES

- Tires Excavators;
- Crawler Excavators;
- Compactors;
- Draglines and Frontal Loaders.

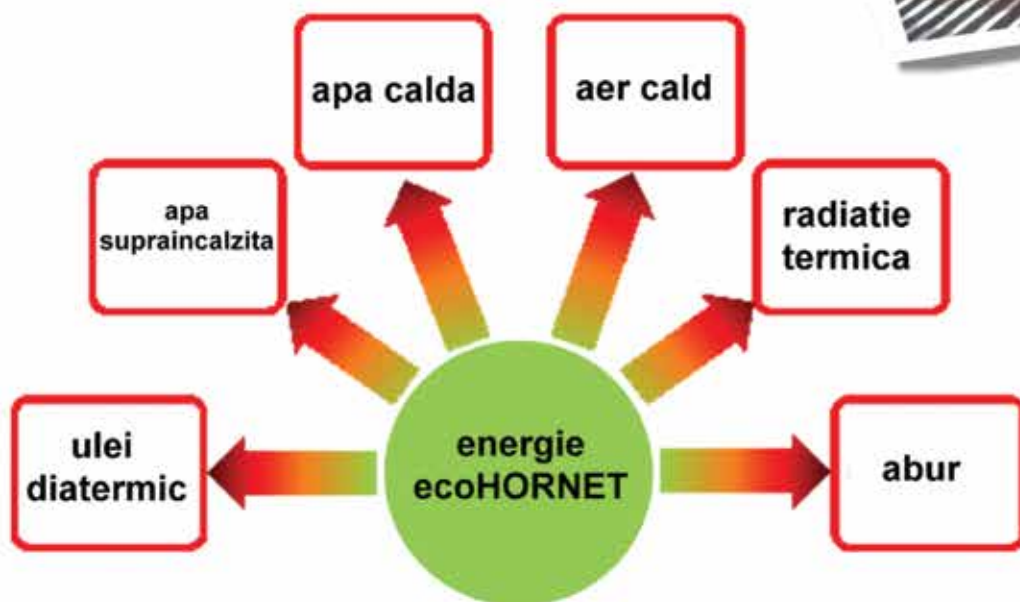
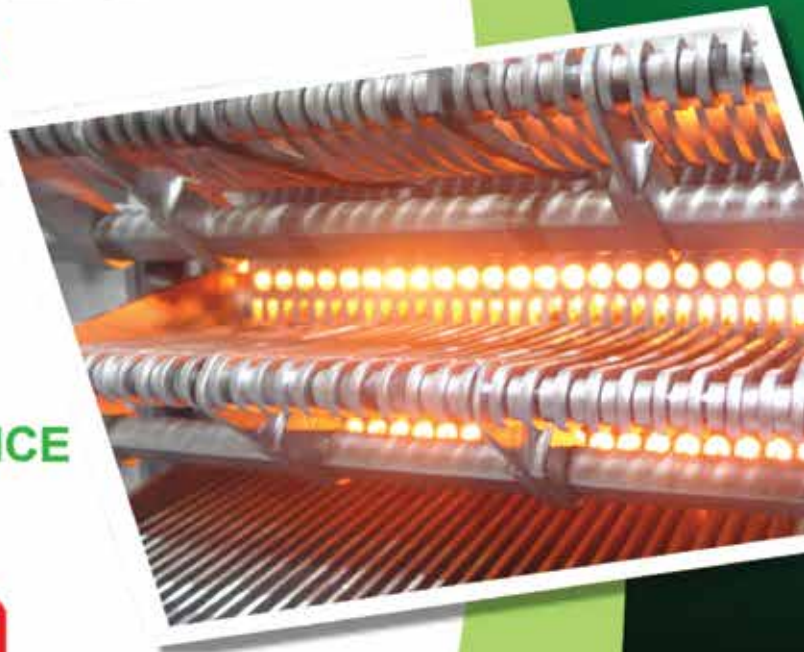
CHEMICAL AND PETROCHEMICAL

- Chemical Reactors - Parts;
- Distillery Columns - Parts;
- Heat Exchangers;
- Pressured Recipients.

eco HORNET

energie pentru viata

**ECHIPAMENTE
DE INALTA PERFORMANTA
PENTRU PRODUCEREA
ENERGIEI TERMICE SI ELECTRICE
CU AGRO-PELETI & PELETI**

FII INDEPENDENT ENERGETIC!

**2kg peleti = 1 m³ gaze
1 litru motorina
4 kg lemne**

ECOHORNET SRL

Autostrada Bucuresti-Pitesti, iesire Ciorogarla km.13.2,
Str. Italia, nr. 4, Chiajna, Ilfov
Mobil: 0745.050.050, 0740.888.085
E-mail: president@ecohorner.ro, www.ecohorner.ro